

REDUCE

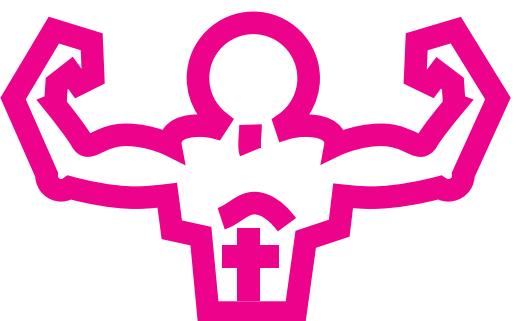
REUSE

RECYCLE

AKADEMIA

AKADEMIA 3R

KUPIJ ODPowiedzialnie!

Pomaluj torbę (szablony do malowania toreb płóciennych)

- zadanie indywidualne
- zadanie wymagające wsparcia dorosłych
- czas potrzebny na realizację: 2 godz. lekcyjne.

Materiałowe torby na zakupy możesz ozdobić na wiele sposobów: wyszywając na nich, naszywając aplikacje, przyszywając guziki, gotowe naszywki czy inne ozdoby, takie jak prasowanki. Na torbach można też malować. Pamiętaj jednak, żeby używać odpowiednich niespieralnych materiałów plastycznych. W sklepach można znaleźć wiele materiałów przeznaczonych specjalnie do malowania na tkaninach: mazaki, pastele czy farby. Są one jednak stosunkowo drogie. Z powodzeniem do ozdobienia torby można wykorzystać zwykłe markery permanentne (niespieralne). Dla pewności wykonaj próbę na skrawku jakiegoś materiału, narysuj coś, zaprasuj a później spróbuj wyprać. Jeśli barwnik się nie rozleje podczas prasowania lub prania – możesz śmiało rysować na torbach. Innym rozwiązaniem jest zwykła farba akrylowa. Można ją kupić w małych tubkach lub skorzystać z resztek farby pozostałej po malowaniu mebli czy drzwi w domu albo kupić w markecie budowlanym czy w sklepie z farbami. Można malować na torbie pędzelkiem, ale najwygodniej jest skorzystać z szablonów, takich jak te dołączone do segregatora. Szablony można także kupić w sklepach z farbami, w sklepach z artykułami kreatywnymi albo wyciąć samemu. Do odbijania szablonów potrzebny będzie gąbkowy wateczek lub pędzel gąbkowy (tzw. tamponik), można też wykorzystać zwykłą gąbkę kuchenną.

Jak odbić szablony:

- zabezpiecz miejsce pracy gazetami,
- zabezpiecz torbę przed przebijaniem farby (dotyczy to także rysowania markerami) – włóż do torby warstwę starych gazet czy tekturę tak, aby barwnik nie przebił na drugą stronę torby,
- rozłóż równo torbę, jeśli była pognieciona – wyprasuj ją zanim zaczniesz malowanie,
- wylej odrobinę farby na plastikową lub foliowaną podkładkę (np. rozplaszczony kartonik po soku) i nabierz ją na wateczek lub gąbkę, dobrze rozprowadź farbę na gąbce. Zwróć uwagę na to, by nie było jej za dużo, gdyż mogą zalać się brzegi szablonu (farba dostanie się pod szablony i w efekcie rysunek będzie rozmazany, lepiej nabrać mniej farby),
- połóż szablony w odpowiednim miejscu na torbie. Możesz przykleić go za pomocą taśmy klejącej albo poprosić kogoś o pomoc przy trzymaniu szablonu – ważne, by szablony nie przesuwały się podczas odbijania,
- delikatnie wypełnij miejsca w szablonie tak, aby tkanina była dokładnie pokryta farbą,
- zdejmij delikatnie szablony, uważaj by w trakcie zdejmowania nie pobrudzić nimi torby,
- po wyschnięciu farby zaprasuj obrazek gorącym żelazkiem. Prasuj przez ściereczkę, by farba nie przywarła do żelazka i nie rozmazała się na niepomalowanych częściach torby.

Zestaw szablonów do malowania na torbach i koszulkach znajduje się w pakiecie edukacyjnym

REDUCE

Ograniczanie wytwarzania odpadów poprzez odpowiedzialne zakupy i racjonalne gospodarowanie zasobami, np. zrezygnowanie z rzeczy, których tak naprawdę nie potrzebujemy, unikanie produktów nadmiernie i niepotrzebnie opakowanych, korzystanie z wielorazowej torby na zakupy.

RECYCLE

Powtórne wykorzystanie surowców do produkcji nowych rzeczy, np. makulatury do produkcji papieru, szkła do produkcji butelek i słoików, plastiku do produkcji polarów. Z recyklingiem wiąże się segregacja, gdyż surowce trzeba posortować na poszczególne rodzaje.

REUSE

Powtórne używanie produktów, np. wykorzystywanie do notatek kartek zadrukowanych lub zapisanych z jednej strony, wykorzystanie słoików (np. do przechowywania domowych przetworów), pudełek po lodach (jako pojemników do przechowywania żywności w lodówce), oddawanie do użytku innym niepotrzebnych nam rzeczy np. za małych ubrań, zabawek, mebli).

składowanie

Jeśli nie można zapobiec powstaniu odpadów ani ich wykorzystać w nowej roli i nie nadają się do recyklingu, trafią na wysypisko. To już ostateczność. Ważne, żeby to miejsce było odpowiednio zabezpieczone, by śmieci w czasie rozkładu nie zanieczyściły wód i gleb.

REDUCE

Ograniczanie wytwarzania odpadów poprzez odpowiedzialne zakupy i racjonalne gospodarowanie zasobami, np. zrezygnowanie z rzeczy, których tak naprawdę nie potrzebujemy, unikanie produktów nadmiernie i niepotrzebnie opakowanych, korzystanie z wielorazowej torby na zakupy.

RECYCLE

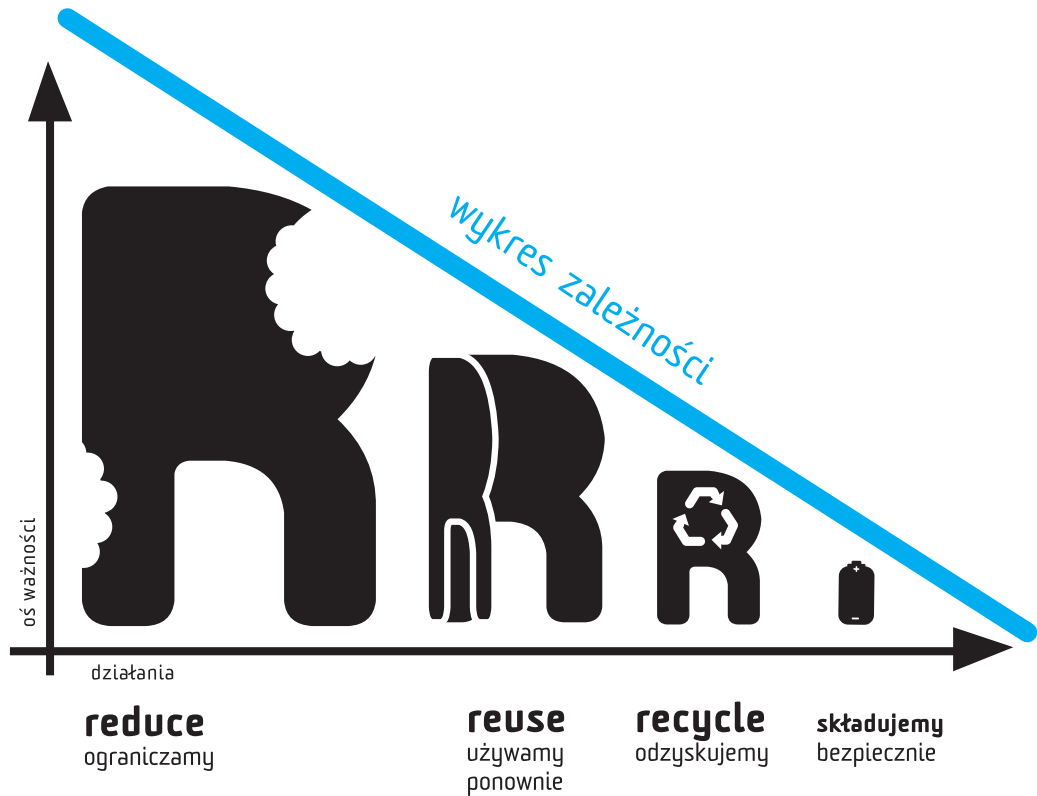
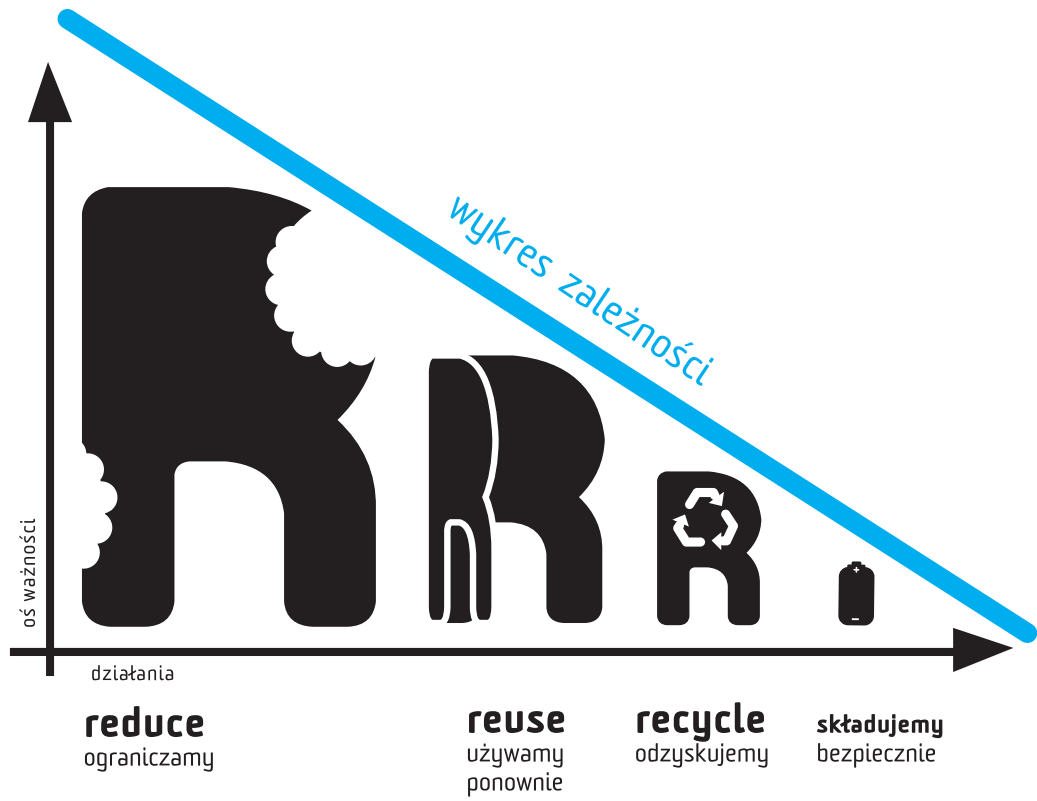
Powtórne wykorzystanie surowców do produkcji nowych rzeczy, np. makulatury do produkcji papieru, szkła do produkcji butelek i słoików, plastiku do produkcji polarów. Z recyklingiem wiąże się segregacja, gdyż surowce trzeba posortować na poszczególne rodzaje.

REUSE

Powtórne używanie produktów, np. wykorzystywanie do notatek kartek zadrukowanych lub zapisanych z jednej strony, wykorzystanie słoików (np. do przechowywania domowych przetworów), pudełek po lodach (jako pojemników do przechowywania żywności w lodówce), oddawanie do użytku innym niepotrzebnych nam rzeczy np. za małych ubrań, zabawek, mebli).

składowanie

Jeśli nie można zapobiec powstaniu odpadów ani ich wykorzystać w nowej roli i nie nadają się do recyklingu, trafią na wysypisko. To już ostateczność. Ważne, żeby to miejsce było odpowiednio zabezpieczone, by śmieci w czasie rozkładu nie zanieczyściły wód i gleb.

Alfabet „Akademii 3R”

zadanie indywidualne lub grupowe

czas potrzebny na realizację: 0,5 godz.

Waszym (Twoim) zadaniem jest wypisanie jak największej liczby słów lub zwrotów zaczynających się na kolejne litery a zarazem wiążących się w jakiś sposób z programem „Akademia 3R”.

A B

C

D

E

F

G

H

I J

K

L

Ł

M

N

O P

R

S

T

U W Z Ź

Na odwrocie napisz/-cie zabawną historyjkę albo wierszyk. Wykorzystaj/-cie jak najwięcej słów wypisanych w alfabecie „Akademii 3R”.

Tablica – znakowanie opakowań

pomoc do wykorzystania podczas warsztatów

Europejski system znakowania materiałów opakowaniowych.

Tworzywa sztuczne	Symbol	Kod numeryczny
Politereftalan etylenu	PET	1
Polietylen wysokiej gęstości	HDPE (PEHD)	2
Polichlorek winylu	PCW (PVC)	3
Polietylen niskiej gęstości	LDPE (PELD)	4
Polipropylen	PP	5
Polistyren	PS	6
inne		7 do 19
Papier i tektura		
Tektura falista	PAP	20
Tektura inna niż falista	PAP	21
Papier	PAP	22
inne		23 do 39
Metal		
Stal	FE	40
Aluminium	ALU	41
inne		42 do 49
Drewno i materiały drewnopochodne		
Drewno	FOR	50
Korek	FOR	51
inne		52 do 59
Tekstylia		
Bawełna	TEX	60
Juta	TEX	61
inne		62 do 69
Szkło		
Szkło bezbarwne	GL	70
Szkło zielone	GL	71
Szkło brązowe	GL	72
inne		73 do 79
Wielomateriałowe		
Papier i tektura / różne metale		80
Papier i tektura / tworzywa sztuczne		81
Papier i tektura / aluminium		82
Papier i tektura / blacha stalowa ocynowana		83
Papier i tektura / tworzywa sztuczne / aluminium		84
Papier i tektura / tworzywa sztuczne / aluminium / blacha stalowa ocynowana		85
inne		86 do 89
Tworzywa sztuczne / aluminium		90
Tworzywa sztuczne / blacha stalowa ocynowana		91
Tworzywa sztuczne / różne metale		92
inne		93 do 95
Szkło / tworzywa sztuczne		96
Szkło / aluminium		97
Szkło / blacha stalowa ocynowana		98
Szkło / różne metale		99

„Kontrakty” do podpisania i zobowiązania uczniów do działań 3R

zadanie grupowe

zadanie wymagające wsparcia nauczycieli

czas potrzebny na realizację: 1 tydzień

Umowa (łac. contractus – umowa) to w prawie cywilnym zgodne porozumienie dwóch lub więcej stron, ustalające ich wzajemne prawa lub obowiązki. Kontrakt szkolny to zazwyczaj kilka jasno sformułowanych zasad określających wzajemne oczekiwania stron.

Szkolne kontrakty sprzyjają kształtowaniu właściwych postaw młodzieży (a także dorosłych). Uczniowie uczą się podejmowania zobowiązań, dotrzymywania słowa i wywiązywania się z umów, uczą się konsekwencji w działaniu. Dzięki wielostronnym kontraktom, gdzie stroną jest także nauczyciel, dyrektor czy techniczni pracownicy szkoły, uczniowie uczą się funkcjonowania w społeczeństwie, zasad demokracji i zdobywają nowe doświadczenia oparte na wspólnej odpowiedzialności za podjęte zobowiązania. Wielostronny kontrakt jest doskonałym elementem demokratyzacji szkoły, gdyż istotą kontraktu jest partnerstwo i wspólna odpowiedzialność. Kontrakt obowiązuje wszystkie strony i przez wszystkie powinien być konsekwentnie wcielany w życie. Aby przygotować treść kontraktu, konieczne będą spotkania uczniów z poszczególnymi stronami kontraktu w celu negocjowania jego treści.

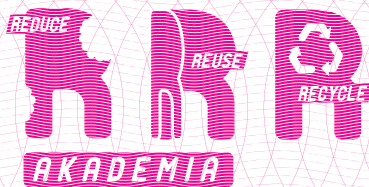

Klika wskazówek dotyczących tworzenia kontraktów:

- wszyscy sygnatariusze są podmiotami kontraktu, wszyscy proporcjonalnie mają określone obowiązki czy prawa (unikamy sytuacji, gdy jedna strona kontraktu ma same obowiązki, a druga pełni funkcje kontrolne),
- warunki kontraktu ustalają zainteresowane strony (kontrakt nie może być narzucony). Osoby podpisujące kontrakt powinny mieć czas na przeanalizowanie i zweryfikowanie pomysłów. Pozwala to na przemyślenie własnych oczekiwań i potrzeb,
- kontrakt powinien uwzględniać specyficzną rolę poszczególnych członków społeczności szkolnej i jego fragmenty powinny odnosić się do poszczególnych grup czy osób,
- każdy punkt powinien być omówiony i przyjęty jednogłośnie przez wszystkich sygnatariuszy, możemy wtedy liczyć na to, że będzie przestrzegany,
- kontrakt należy opracować w ten sposób, by nie był zestawem nierealnych życzeń,
- kontrakt powinien mieć jasno określony czas obowiązywania np. jeden semestr lub rok szkolny. Po tym czasie należy przeprowadzić ewaluację, ewentualnie zweryfikować kontrakt i dopiero wówczas podpisać go na kolejne miesiące,
- kontrakt musi być zgodny z innymi dokumentami szkoły (nie może stać z nimi w sprzeczności),
- należy zadbać o odpowiednią rangę tego dokumentu tak, aby wszyscy członkowie społeczności szkolnej mieli poczucie, że reguluje istotne dla wszystkich kwestie,
- po podpisaniu przez wszystkie strony dokumentu, powinien on zostać upubliczniony (zawieszony w widocznym miejscu w szkole, zamieszczony na stronie internetowej), a egzemplarze powinni otrzymać wszyscy sygnatariusze,
- należy się do niego często odnosić, powoływać na niego, by nie pozostał dokumentem martwym,

- istotna jest rola dorosłych i osób wyższych rangą w społeczności szkolnej (np. dyrektor, nauczyciele) w przestrzeganiu warunków kontraktu tak, aby wzór płynął od góry, a uczniowie czuli się pełnoprawną stroną kontraktu, a nie jedynym jego wykonawcą,
- powinien uwzględniać sytuacje kryzysowe, kiedy można odstąpić od zasad kontraktu bez konsekwencji,
- powinien określać konsekwencje nieprzestrzegania kontraktu w sytuacjach niezasadnionych,
- kontrakt powinien być napisany prostym, zrozumiałym językiem, nie powinien być zbyt obszerny, ale musi uwzględniać najważniejsze zasady.

O G R A N I C Z A N I A P O W S T A W I A N I A O D P A D Ó W
O R A Z Ś W I A D O M E J K O N S U M P C J I

Przykładowe elementy wielostronnego kontraktu obejmującego całą społeczność szkolną:

Niniejszy kontrakt został zawarty pomiędzy następującymi stronami: dyrektorem szkoły, pracownikami administracji i obsługi, nauczycielami, uczniami i rodzicami (Rada Rodziców).

Kontrakt zawarty w dniu **obowiązuje do**

Na początku kontraktu powinniśmy umieścić preambułę.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Preambuła (łac. praeambulum, od praeambulare, iść wcześniej) - wstęp do aktu prawnego, zwykle o istotnym znaczeniu politycznym (umowy międzynarodowe, konstytucje, rzadziej ustawy i akty niższego rzędu), opisujący okoliczności wydania aktu oraz określający cele, jakim powinien on służyć. Wikipedia [źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Preambuła>]

§ 1

Dyrektor szkoły zobowiązuje się do:

- 1.informowania społeczności szkolnej o sposobach zagospodarowania szkolnych odpadów,
- 2.organizowania raz w miesiącu spotkań konsultacyjnych dla liderów programu „Akademia 3R”,
- 3.zorganizowania elektronicznego przepływu dokumentów między pracownikami szkoły oraz rodzicami (dzięki czemu zaoszczędzimy papier),
- 4.zorganizowania selektywnej zbiórki odpadów w szkole oraz odbioru posortowanych odpadów,
- 5.zorganizowania zbiórki i odbioru zużytych baterii,
- 6.wspierania nauczycieli i uczniów w inicjatywach na rzecz środowiska naturalnego,
- 7.przeanalizowania wydatków szkoły pod kątem ochrony środowiska i dostosowania ich odpowiednio do istniejących możliwości,
- 8.zorganizowania przeszkolenia dla pracowników administracji i obsługi w zakresie prowadzenia zielonego biura.

Dyrektor szkoły ma prawo do:

- 1.wsparcia swoich inicjatyw na rzecz ograniczania ilości odpadów przez całą społeczność szkolną,
- 2.oceniania i nagradzania najciekawszych inicjatyw uczniowskich,

3

§ 2

Pracownicy sekretariatu i administracji zobowiązują się do:

- 1.oszczędnego gospodarowania papierem (np. drukowania tylko faktycznie potrzebnych dokumentów, nie drukowania zbędnych wersji roboczych, przechowywania jak największej ilości dokumentów w formie elektronicznej, drukowania dwustronnego, ustawienia przy drukarce i ksero pojemnika na papier zadrukowany z jednej strony – używania go ponownie, wykorzystywania papieru makulaturowego do notatek),
- 2.oszczędnego korzystania z materiałów biurowych (długopisów z wymiennym wkładem, uzupełniania tonera, kartridża, używania kopert o mniejszym formacie),
- 3.stałego monitorowania zużycia papieru i materiałów biurowych,
- 4.segregowania odpadów, szczególnie zbiórki makulatury,
- 5.oddawania zużytego sprzętu elektronicznego (np. kartridża) do odpowiednich punktów zbiórki,
- 6.używania faxu elektronicznego zamiast tradycyjnego na papier.

Pracownicy sekretariatu mają prawo do:

- 1.planowania swojej pracy tak, aby jak najwydajniej korzystać z papieru i sprzętu biurowego,

2. sprzętu i oprogramowania umożliwiającego ochronę środowiska i swojego zdrowia (np. faxu elektronicznego, skrzynek e-mail dla wszystkich pracowników),
3. wpływania na zaopatrzenie biura (wskazywania potrzeb i preferencji),
4. odpowiedniego przeszkolenia (lub uzyskania dostępu do publikacji) w zakresie prowadzenia ekologicznego biura.

§ 3

Pracownicy obsługi zobowiązują się do:

1. unikania lub ograniczenia zużycia produktów jednorazowych (ręczników papierowych, worków),
2. konsekwentnego segregowania odpadów i wsparcia uczniów w segregacji,
3. o ile to możliwe, naprawiania zepsutych urządzeń zamiast kupowania nowych,
4. budowy kompostownika i kompostowania odpadów organicznych,
5. minimalizacji zużycia środków chemicznych, używania produktów biodegradowalnych,
6. używania naczyń wielorazowych,
7. unikania marnowania jedzenia,
8. promowania własnym zachowaniem promowanie zasady 3R.

Pracownicy obsługi mają prawo do:

1. do ekologicznych środków czystości,
2. szkoleń z zakresu działań na rzecz środowiska,
3. -----

§ 4

Nauczyciele zobowiązują się do:

1. wspierania uczniów w ich inicjatywach na rzecz środowiska,
2. promowania własnym zachowaniem zasady 3R, dawania dobrego przykładu uczniom,
3. motywowania uczniów i ich rodziców do działań na rzecz środowiska poprzez organizację warsztatów, spotkań, imprez klasowych,
4. uwzględniania kwestii środowiskowych przy organizacji wycieczek szkolnych, imprez klasowych, organizacji przerw śniadaniowych, organizacji mikołajek, wyjść ze szkoły, wyglądu sali lekcyjnej.

Nauczyciele mają prawo do:

1. szkoleń,
2. -----

§ 5

Uczniowie zobowiązują się do:

1. zaangażowania w praktyczną realizację zasady 3R, stosowania jej w domu i w szkole, dawania dobrego przykładu innym,
2. rozpowszechniania idei w domach rodzinnych, wśród kolegów, w społeczności lokalnej,
3. -----

Uczniowie mają prawo do:

1. partnerskiej współpracy z nauczycielami, dyrekcją i pracownikami administracji i obsługi szkoły,
2. wglądu w dokumenty dotyczące gospodarki odpadowej szkoły,
3. krytycznej oceny działań wszystkich stron kontraktu,
4. pisemnych pochwał i innych nagród za aktywny udział w programie,
5. -----

§ 6

Rodzice (Rada Rodziców) zobowiązują/e się do:

1. wprowadzenia zasady 3R w domu (nauki odpowiedzialnej konsumpcji, pakowania drugiego śniadania w pudełka śniadaniowe, kupna zeszytów z papieru makulaturowego itp.),
2. wsparcia dzieci w realizacji inicjatyw prośrodowiskowych,
3. obecności podczas akcji organizowanych przez uczniów.

Rodzice (Rada Rodziców) ma/ją prawo do:

1. decydowania o wykorzystaniu środków z komitetu rodzicielskiego na edukację ekologiczną,
2. otrzymywania informacji nt. prowadzonych inicjatyw związanych z edukacją ekologiczną, ochroną środowiska przyrodniczego na terenie szkoły,
3. -----

Miejsce, data

Podpisy wszystkich stron kontraktu

Gospodarka odpadowa szkoły

(przykładowy kwestionariusz do uzupełnienia podczas konsultacji z różnymi osobami, analizy dokumentów oraz obserwacji)

zadanie grupowe

czas potrzebny na realizację: 1 miesiąc

zadanie wymagające wsparcia nauczycieli

1. Ile kilogramów odpadów rocznie produkuje szkoła?
2. Czy odpady są sortowane?
3. Jakie rodzaje odpadów są zbierane selektywnie (szkło, papier, metal, plastik, odpady organiczne)?
4. Jak przebiega sortowanie:
 - kosze do segregacji są w każdej klasie, na korytarzach, w kuchni, w sekretariacie, w pokoju nauczycielskim,
 - kosze do segregacji są w wybranych pomieszczeniach,
 - kosze do segregacji są tylko na korytarzach.
5. Czy szkoła ma podpisaną umowę na odbiór odpadów posortowanych z firmą odbierającą odpady?
 - jeśli tak, to jaka jest forma odbierania odpadów?
 - jeśli nie, to dlaczego, i czy planowane jest podpisanie odpowiedniej umowy w najbliższym czasie?
6. Jakiego rodzaju odpadów w sekretariacie szkoły powstaje najczęściej?
7. Jakiego rodzaju odpadów w kuchni szkoły powstaje najczęściej?
8. Jakiego rodzaju odpadów w salach lekcyjnych/na korytarzach szkoły powstaje najczęściej?
9. Kto w szkole ma największy wpływ na ilość powstających odpadów?
10. Czy szkoła ma własny kompostownik i korzysta z niego?
11. Czy szkoła uczestniczy w zbiórkach baterii, kartridżów itp.?
12. Czy uczniowie mają wystarczającą wiedzę dot. zapobiegania powstania odpadów (w opinii nauczycieli, w opinii samych uczniów)?
13. Jaki jest odsetek zużywanego w szkole papieru wyprodukowanego w co najmniej 70% z makulatury?
14. Jaka jest ilość zużywanego papieru do kserokopiarek w ryzach?
15. Jaka jest ilość kartek papieru zużywanego w szkole w przeliczeniu na 1 ucznia w roku szkolnym?
16. Jaki odsetek zeszytów używanych przez uczniów jest wykonany z makulatury?
17. Jaka jest średnia miesięczna ilość butelek plastikowych typu PET wyrzucanych w szkole?
18. Jaka jest średnia miesięczna ilość butelek szklanych wyrzucanych w szkole?
19. Jaka jest średnia miesięczna ilość opakowań po chipsach wyrzucanych w szkole?
20. Jaka jest średnia miesięczna ilość puszek po napojach wyrzucanych w szkole?
21. Jaka jest średnia miesięczna ilość opakowań od drugiego śniadania wyrzucanych w szkole?
22. Jaki jest odsetek uczniów i pracowników przynoszących drugie śniadania w wielorazowym pudełku (tzw. lunchbox)?

Przykładowy kwestionariusz wywiadu z właścicielem sklepiku szkolnego

zadanie grupowe lub indywidualne

czas potrzebny na realizację: 1-2 godz. lekcyjne

zadanie wymagające wsparcia nauczycieli

1. Od ilu lat prowadzi Pan/Pani sklepik w szkole?
2. Co się zmieniło w tym okresie w prowadzeniu sklepiku?
3. Czy sprzedaje Pan/Pani produkty przemysłowe? Jakież?
4. Czy wśród tych produktów są produkty przyjazne środowisku np. wykonane z surowców wtórnych, posiadających certyfikaty ekologiczne? Jeśli tak, to jakie?
5. Jakie produkty spożywcze uczniowie kupują najczęściej?
6. Czy w sklepiku dostępne są owoce? Jeśli nie, to dlaczego?
7. Czy w sklepiku dostępne są kanapki/drożdżówki? Jeśli nie, to dlaczego?
8. Czy w sklepiku dostępny jest nabiał (jogurty, serki, napoje mleczne itp.)? Jeśli nie, to dlaczego?
9. Czy w sklepiku dostępne są niesłodzone napoje (woda, niesłodzone soki)? Jeśli nie, to dlaczego?
10. Jeśli odpowiedź na pytania 6-9 była negatywna to: Czy próbował/a Pan/Pani kiedykolwiek wprowadzić do sprzedaży powyższe produkty? Jaki był tego efekt?
11. Jakie kwestie bierze Pan/Pani pod uwagę zaopatrując sklepik:
 - cena produktu,
 - znana marka,
 - gratisy i gadżety dodawane do opakowań jednostkowych,
 - produkt lokalny,
 - produkt sezonowy,
 - wybieram produkty przyjazne środowisku (np. z certyfikatami),
 - wybieram zdrową żywność.
12. Czy stara się Pan/Pani nakłonić uczniów do kupowania zdrowszego jedzenia?
13. Jak odnosi się Pan/Pani do inicjatyw władz, zmierzających do ograniczenia sprzedaży niezdrowych produktów (takich jak chipsy, słodzone napoje, słodycze) w szkolnych sklepikach?
14. Czy uważa Pan/Pani, że sklepik jest miejscem gdzie uczniowie w praktyce uczą się podejmowania decyzji konsumenckich?
15. Czy jest Pan/Pani zadowolony/a z pracy, którą Pan/Pani wykonuje?

Przykładowy kwestionariusz wywiadu z pracownikami sekretariatu

zadanie grupowe lub indywidualne

czas potrzebny na realizację: 1-2 godz. lekcyjne

zadanie wymagające wsparcia nauczycieli

1. Czy uczestniczy Pan/Pani aktywnie w działaniach szkoły związanych z ochroną środowiska?
2. Ile papieru zużywa sekretariat szkoły w trakcie roku szkolnego?
3. Czy zauważył/a Pan/Pani wzrost poziomu zużycia papieru w porównaniu z latami wcześniejszymi?
4. Co pochłania najwięcej papieru?
5. Czy w jakiś sposób próbuje Pan/Pani ograniczyć zużycie papieru w pracy biurowej:
 - korzystam z faksu elektronicznego zamiast tradycyjnego,
 - drukuję tylko faktycznie potrzebne dokumenty, nie drukuję zbędnych wersji roboczych,
 - przechowuję wiele dokumentów w formie elektronicznej zamiast papierowej,
 - drukuję dwustronnie,
 - korzystam ponownie z papieru zadrukowanego z jednej strony,
 - korzystam z kopert mniejszego formatu zamiast z dużych,
 - zbieram makulaturę, sortuję odpady,
 - inne: ...
6. Jeśli nauczyciele korzystają z ksero w sekretariacie, to:
 - czy są ustalone zasady korzystania z ksero (np. drukowanie dwustronne, korzystanie z papieru makulaturowego, opłaty),
 - czy te zasady są respektowane?
 - czy prowadzona jest dokumentacja (statystyka) korzystania z ksero?
7. Czy w szkole prowadzona jest analiza zużycia materiałów i czy wprowadzane były jakieś działania ograniczające ich zużycie? Jakie? Z jakim skutkiem?
8. Jakie inne działania i zasady stosuje Pan/Pani by biuro było przyjazne środowisku:
 - uzupełniam zużyte tonery, kartridże,
 - monitoruję zużycie materiałów biurowych,
 - lobbuję za kupowaniem papieru wyprodukowanego z makulatury, produktów z certyfikatami ekologicznymi, energooszczędnych,
 - oddaję zużyty sprzęt elektroniczny (np. kartridż, baterie, świetlówki) do odpowiednich punktów zbiórki,
 - wyłączam sprzęt, gdy na dłużej wychodzę z biura,
 - korzystam z wielorazowych długopisów,
 - mam swój kubek na napoje, śniadanie przynoszę w pudełku śniadaniowym.
9. Czy uczestniczył/a Pan/Pani w szkoleniach dotyczących prowadzenia „zielonego biura”?
10. Czy szkoła zapewnia warunki umożliwiające prowadzenie „zielonego biura”?
11. Czy ma Pan/Pani wpływ na planowane zakupy dotyczące pracy w biurze?
12. Czy widzi Pan/Pani możliwości, by praca w sekretariacie mniej obciążała środowisko?
13. Proszę odpowiedzieć jakie działania powinny podjąć poszczególne osoby, by sekretariat był bardziej ekologiczny:
 - co Pan/Pani może zrobić?
 - co mogłaby zrobić dyrekcja?
 - co mogliby zrobić pracownicy obsługi?
 - co mogliby zrobić nauczyciele?
 - co mogliby zrobić uczniowie?
 - co mogliby zrobić rodzice?
14. Co chciałby/chciałaby Pan/Pani zmienić w pierwszej kolejności? – proszę podać 3 propozycje.

Przykładowy kwestionariusz wywiadu z zaopatrzeniowcem

zadanie grupowe lub indywidualne

czas potrzebny na realizację: 1-2 godz. lekcyjne

zadanie wymagające wsparcia nauczycieli

- Które z następujących kwestii bierze Pan/Pani pod uwagę przy zakupie produktów i usług dla szkoły? Proszę zaznaczyć wszystkie, które bierze Pan/Pani pod uwagę:
 - cena produktu,
 - sprawdzona marka,
 - produkt lokalny,
 - produkty przyjazne środowisku (z certyfikatami ekologicznymi, normą ISO 14000, wykonane z surowców wtórnych, posiadające ekonomiczne i ekologiczne opakowania, produkty biodegradowalne),
 - bezpieczeństwo,
 - inne (jakie?) ...
- Gdzie najczęściej robi Pan/Pani zakupy dla szkoły (hurtownie, markety, okoliczne sklepiki, bezpośrednio od producentów, przyjeżdża przedstawiciel handlowy, za pośrednictwem Internetu)?
- Czy w mieście/regionie dostępne są produkty przyjazne środowisku?
- Czy wie Pan/Pani, gdzie można je kupić?
- Czy uwzględnia Pan/Pani kryteria środowiskowe podczas zakupów lub przetargów, albo planuje je uwzględnić w przyszłości? Proszę zaznaczyć tylko jedną odpowiedź.
 - Biorę pod uwagę kwestie środowiskowe przy zamawianiu produktów i usług dla szkoły.
 - Planuję włączyć kryteria środowiskowe w najbliższej przyszłości.
 - Dawniej uwzględniałem/łam kryteria środowiskowe przy zamawianiu produktów i usług dla szkoły, ale już tego nie robię. Proszę podać powód: ...
 - Rozważałem/łam włączenie kryteriów środowiskowych, ale zrezygnowałem/łam z tego pomysłu. Proszę podać powód: ...
 - Nie zamierzam włączyć kryteriów środowiskowych do szkolnych zakupów.
- Proszę podać przykłady produktów czy usług zakupionych w ciągu ostatniego roku, które można uznać za przyjazne środowisku...
- Czy korzystał/a Pan/Pani z podręcznika lub wytycznych opisujących tematykę „zielonych zakupów” albo „zielonych zamówień”? Np.:
 - „Zielona Księga. Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej – w poszukiwaniu rozwiązań” wyd. Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 1998,
 - „Propozycja kryteriów środowiskowych dla produktów zużywających energię możliwych do wykorzystania przy formułowaniu specyfikacji na potrzeby zamówień publicznych”, Ministerstwo Gospodarki oraz Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A., Warszawa 2008,
 - „Dobre zakupy – poradnik odpowiedzialnego konsumenta”, Polska Zielona Sieć, Kraków 2006,
 - inne (jakie?) ...
- Jak się Pani/Panu wydaje, jakie są główne przeszkody utrudniające zaopatrzenie szkoły uwzględniające kryteria środowiskowe?
 - brak wiedzy na ten temat.
 - zbyt mała oferta produktów/usług.
 - zbyt trudny dostęp.
 - obawa dotycząca wyższych cen.
 - inne (jakie?) ...
- Co, Pana/Pani zdaniem, mogłoby skłonić do zakupów uwzględniających kryteria środowiskowe?
- Jakie grupy produktów (środki czystości, papier, materiały biurowe, sprzęt, meble, żywność itp.) byłyby/byłaby Pan/Pani skłonny/skłonna kupować, uwzględniając kryteria środowiskowe?

Odpady w moim domu

- zadanie indywidualne**
- czas potrzebny na realizację: 1-2 tygodnie**
- zadanie wymagające wsparcia nauczycieli**

1. Moja rodzina wytwarza tygodniowo kg odpadów, rocznie jest to kg odpadów, na jedną osobę na rok przypada więc kg odpadów.
2. Struktura naszych odpadów
 - papier kg
 - szkło kg
 - tworzywa sztuczne (plastik) kg
 - metal kg
 - odpady organiczne kg
 - odpady nienadające się do odzysku kg
3. Moja rodzina segreguje odpady tak – nie
4. Spośród wytwarzanych śmieci % jest sortowanych i oddawanych do odzysku.
5. Moja rodzina odzyskuje (oddaje do punktu skupu lub wyrzuca do odpowiedniego kontenera):
 - papier: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy,
 - szkło: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy,
 - tworzywa sztuczne (plastik): zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy,
 - metal: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy.
6. Moja rodzina kompostuje odpady organiczne:
 - samodzielnie (mamy kompostownik): tak – nie,
 - wyrzuca do pojemnika na odpady organiczne: tak – nie.
7. Zużyte baterie i akumulatorki oddajemy do punktu zbiórki: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy.
8. Stary sprzęt elektroniczny i AGD (tzw. elektrośmieci) oddajemy do punktu utylizacji: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy.
9. Przeteterminowane lekarstwa oddajemy do apteki: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy.
10. Niepotrzebne (za małe ubrania) oddajemy potrzebującym/sprzedajemy: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy.
11. Niepotrzebne zabawki, książki oddajemy potrzebującym/sprzedajemy: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy.
12. Wykorzystujemy różne opakowania do ponownego wykorzystania np. pudełka do przechowywania drobiażków, butelki do podlewania kwiatów, stołki do przetworów: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy.
13. Wykorzystujemy stare gazety do zabezpieczania np. stołu przy malowaniu, wykładania kosza na śmieci: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy.
14. Wykorzystujemy niepotrzebne foliówki jako worki na śmieci: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy.
15. Wykorzystujemy jednostronnie zapisany lub zadrukowany papier ponownie: zawsze, często, czasami, rzadko, nigdy.

Zakupy w mojej rodzinie – ankieta

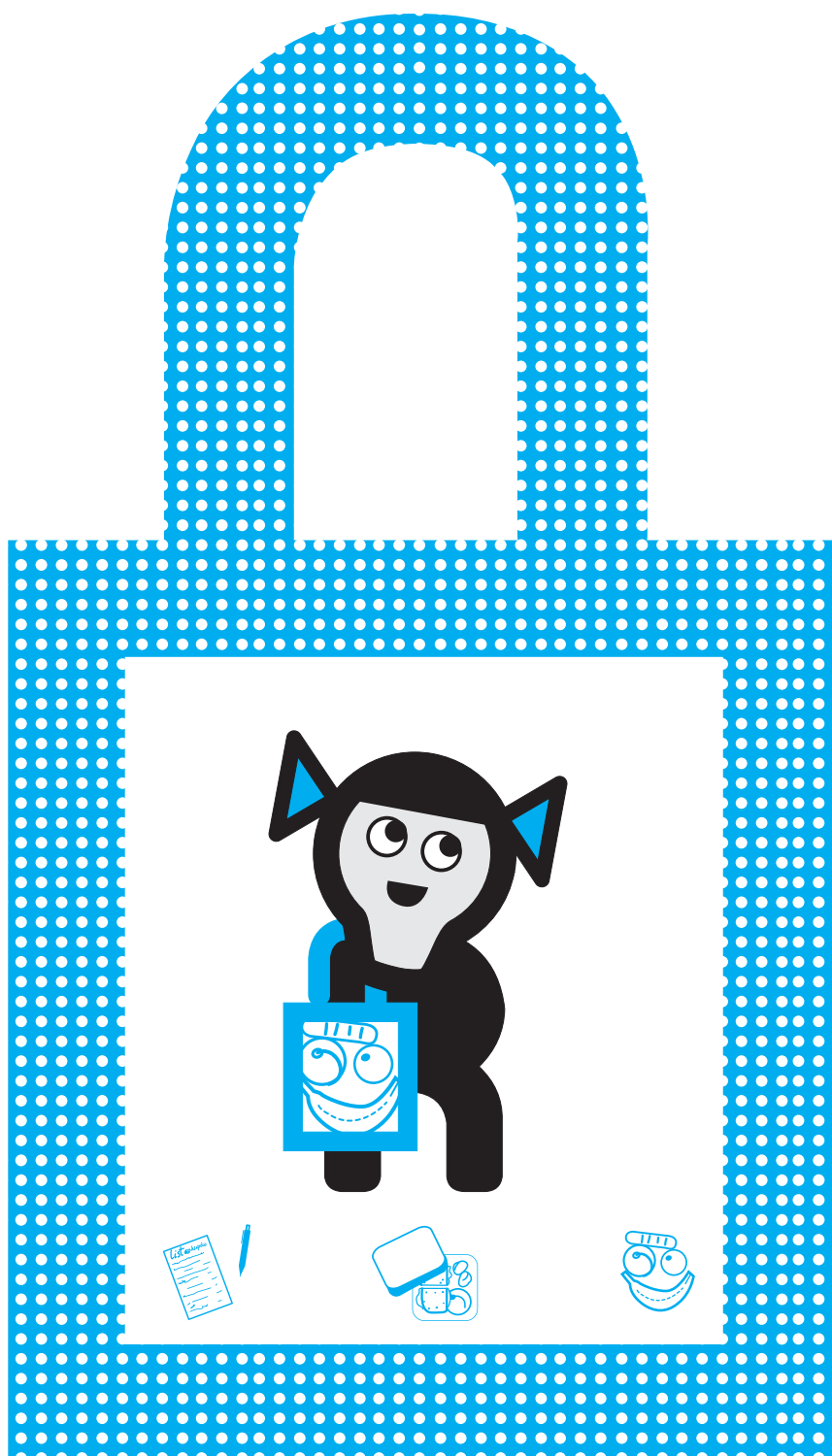
zadanie indywidualne

czas potrzebny na realizację: 1 godz. lekcyjna

zadanie wymagające wsparcia nauczycieli

1. Na zakupy zabieramy wielorazowe torby:

zawsze często czasami rzadko nigdy

2. Zdarza nam się odmawiać przyjęcia torebki foliowej, w którą sprzedawca chce zapakować zakupy:

zawsze często czasami rzadko nigdy

3. Zwracamy uwagę, by opakowania były przyjazne środowisku:

zawsze często czasami rzadko nigdy

4. Jak najwięcej rzeczy staramy się kupować luzem, tj. bez opakowania:

zawsze często czasami rzadko nigdy

5. Napoje kupujemy najczęściej w:

kartonach butelkach szklanych zwrotnych butelkach szklanych bezzwrotnych
butelkach plastikowych typu PET puszkach aluminiowych.

6. Owoce i warzywa kupujemy najczęściej:

w plastikowych pudełkach luzem
zapakowane w folię zapakowane na tackach styropianowych

7. Pieczywo najczęściej kupujemy:

luzem (bez opakowania) w opakowaniu foliowym w opakowaniu papierowym

8. O ile jest taka możliwość wybieramy produkty opatrzone ekoznakami:

zawsze często czasami rzadko nigdy

9. Unikamy produktów jednorazowych:

zawsze często czasami rzadko nigdy

10. Wybieramy produkty wysokiej jakości, które szybko się nie zepsują:

zawsze często czasami rzadko nigdy

11. Na zakupy chodzimy z wcześniej przygotowaną listą:

zawsze często czasami rzadko nigdy

12. Unikamy nieplanowanych (impulsywnych) zakupów:

zawsze często czasami rzadko nigdy

13. Staramy się nie ulegać promocjom:

zawsze często czasami rzadko nigdy

14. Staramy się kupować towary wyprodukowane lokalnie:

zawsze często czasami rzadko nigdy

15. Dokładnie czytamy informacje zawarte na opakowaniu:

zawsze często czasami rzadko nigdy

16. O ile jest taka możliwość wybieramy produkty wykonane z surowców wtórnych:

zawsze często czasami rzadko nigdy

Krzyżówki – logogryf trudniejszy

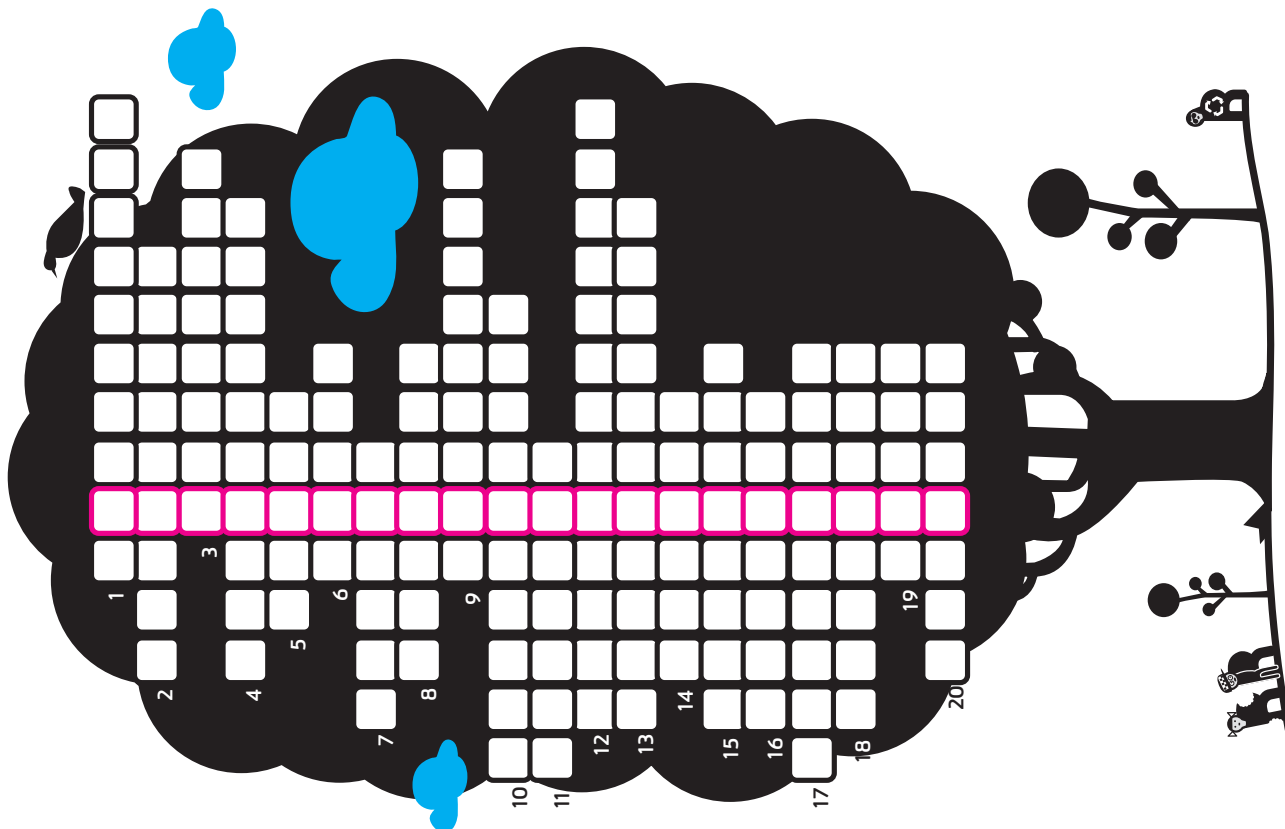
czas potrzebny na realizację: 0,5 godz.

zadanie indywidualne

- 1 znacznie bardziej ekologiczna alternatywa dla baterii
- 2 odpady z domów, biur, szkół, sklepów to odpady ...
- 3 oddziaływanie na klientów, by wybrali dany produkt np. obniżka ceny, dodanie „gratisu” do produktu
- 4 niepotrzebne lub zniszczone wyroby papiernicze nadające się do wtórnego wykorzystania
- 5 z chowu ekologicznego oznaczone numerem O, z chowu klatkowego – numerem 3
- 6 każdy świadomy konsument zabiera na zakupy bawełnianą lub linianą
- 7 wszystkie rzeczy, które są ci niepotrzebne i trafiają do kosza, potocznie nazywane śmiećkami
- 8 nawóz organiczny wytwarzany z odpadów roślinnych i zwierzęcych
- 9 osoba, która kupuje od przedsiębiorcy towar lub usługę
- 10 jest nim butelka, puszka, torba, pudełko...
- 11 potoczna nazwa tworzyw sztucznych
- 12 biochemiczny rozkład związków organicznych przez organizmy żywe na prostsze składniki chemiczne
- 13 miejsce, gdzie składowane są (deponuje się) odpady
- 14 najbardziej nieekologiczne (pod względem pozyskania surowca) opakowanie napojów
- 15 jest na każdym opakowanym produkcie, aby konsument wiedział co kupuje
- 16 telewizyjna, radiowa, na billboardach zachęca konsumentów do kupowania
- 17 odzysk surowców z odpadów polegający na powtórnym ich wykorzystaniu, ostatnie „R” z zasady 3R
- 18 znaki ułatwiające konsumentom wybór produktów przyjaznych dla środowiska, nie testowanych na zwierzętach, chroniących warstwę ozonową itp.
- 19 warto przygotować ją zanim wybieremy się do sklepu, żeby kupić tylko potrzebne rzeczy i o niczym nie zapomnieć
- 20 roślina, którą wykorzystuje się do produkcji tkanin (ubrań, toreb, pościeli)

Krzyżówki – logogryf łatwiejszy

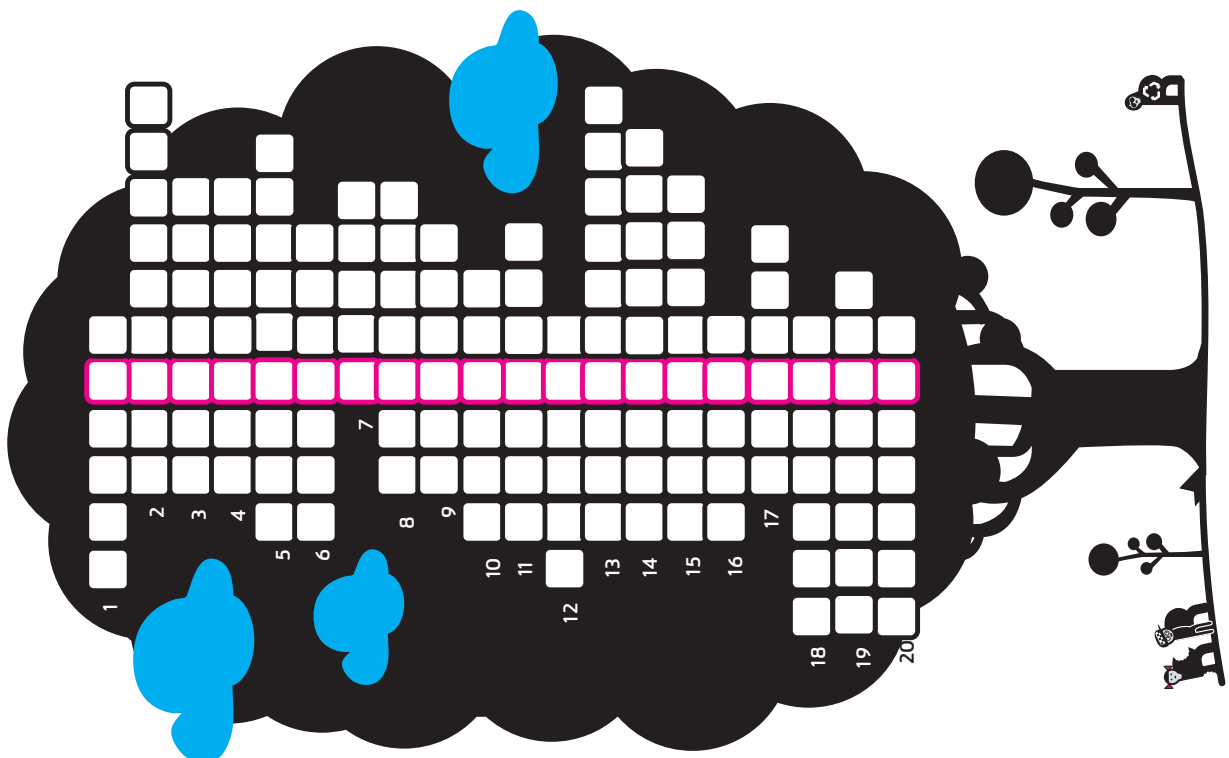

zadanie indywidualne

czas potrzebny na realizację: 0,5 godz.

- 1 najbardziej popularny polski owoc, często zabieramy go na drugie śniadanie
- 2 soczyste czerwone owoce pokryte małe kłkami, dobre surowe, na kompot, do ciasta i na dżem
- 3 pusta w środku, najczęściej czerwona, podstawa kuchni meksykańskiej i węgierskiej, robi się z niej m.in. chilli
- 4 podobna do jabłka, ale bardziej wydłużona
- 5 cytrus większy od pomarańczy trochę gorzki, trochę kwaśny
- 6 np. szparagowa
- 7 wielkie warzywo z pysznymi pestkami, robi się z niej świeczniki na Halloween
- 8 „... – głowa pusta”
- 9 podobnie jak w przypadku kalafiora, jem jego kwiat, który jest zielony
- 10 fioletowy jesienny owoc, np. węgierka
- 11 czerwone okrągłe warzywo, można je zjeść na surowo albo zrobić zupę czy sos do spaghetti
- 12 zielony i podłużny, można go zakiszyć, pyszny jest małosolny
- 13 sprzedawana w pęczkach, w kolorze polskiej flagi
- 14 rośnie na krzakach, na których wisi w kłociach po kilkanaście małych kuleczek białych, czarnych lub czerwonych
- 15 mała leśna truskawka
- 16 słodki długi żółty owoc z pokudnia
- 17 czerwony owoc rośnie w lesie na kłujących krzakach
- 18 kwaśna, jej plasterki dodajemy do herbaty
- 19 jadalny jest biały kwiat tego warzywa składający się z różyczek
- 20 zdrowa główka, która składa się z ząbków

zadanie indywidualne lub grupowe

czas potrzebny na realizację: 0,5 godz.

zadanie indywidualne

czas potrzebny na realizację: 0,5 godz.

Znajdźcie i zakreślcie 27 słów określające różne rodzaje opakowań, pozostale litery odczytywane w poziomie złożą się na rozwiązanie.

skrzynia-łubianka, papier, kubek, beczka, kontener, fiakon, wyłóczka, butelka, wiadro, tubka, szaszetka, karton, pudło, tacza, puszka, folia, tuba, torebka, kosz, słoik, celofan, słoj pudełko, koperta, pojemnik, siatka

Znajdźcie i zakreślcie 27 słów określające różne rodzaje opakowań, pozostale litery odczytywane w poziomie złożą się na rozwiązanie.

skrzynia-łubianka, papier, kubek, beczka, kontener, fiakon, wyłóczka, butelka, wiadro, tubka, szaszetka, karton, pudło, tacza, puszka, folia, tuba, torebka, kosz, słoik, celofan, słoj pudełko, koperta, pojemnik, siatka

Połącz zdania z obrazkami

zadanie indywidualne lub grupowe

czas potrzebny na realizację: w zależności od wariantu od 10 min. do 1 godz.

zadanie dla uczniów klas 1-3 SP

Kartę pracy można wykorzystać na kilka sposobów. Młodsze dzieci mogą korzystać z samych ilustracji i słownie opisywać, co przedstawiają oraz pokolorować rysunki. Uczniowie, którzy potrafią już dobrze czytać, mogą połączyć obrazki ze zdaniami. Najtrudniejsza wersja to samodzielne opisanie wybranego obrazka.

Zdanie	Informacje dla nauczyciela
Olga i jej tata, idąc na zakupy, zawsze zabierają z domu torbę.	Porozmawiaj z uczniami nt. jednorazowych torebek foliowych oraz toreb wielorazowych, omówcie zalety toreb wielorazowych.
Tomek wykorzystuje stare gazety do prac plastycznych i zabawy.	Porozmawiaj z uczniami nt. wykorzystywania różnych niepotrzebnych przedmiotów w nowej roli. Wyjaśnij, że dzięki temu ograniczamy ilość odpadów.
Emilka ładuje akumulatorki do aparatu.	Wyjaśnij uczniom, że lepiej korzystać z akumulatorów zamiast baterii. Nie dość, że oszczędzamy, to nie tworzymy wielu odpadów niebezpiecznych.
Krzyś kupuje zeszyty wyprodukowane z makulatury.	Porozmawiaj z uczniami nt. produkcji papieru, z czego jest zrobiony (drewno, inne włókna roślinne, makulatura). Wymieńcie dostępne w sklepach produkty z makulatury.
Mama Matylidy sama naprawia zepsuty komputer.	Porozmawiaj z uczniami nt. czasu użytkowania produktów. Dzięki zakupieniu produktów trwałych, właściwemu ich użytkowaniu i ewentualnym naprawom, nie musimy kupować nowych rzeczy i ograniczamy ilość odpadów.
Michał pomaga dziadkowi z liści zrobić cenny nawóz.	W prosty sposób omów z uczniami obieg materii w przyrodzie. Wyjaśnij, jak powstaje kompost, co można kompostować.

Dziewczynka idzie z tatą do sklepu, oboje niosą w ręku materiałowe torby na zakupy.

Chłopiec siedzi przy stole, na którym piętrzy się stos gazet, wycina z nich obrazki i robi laurkę dla babci.

Dziewczynka ładuje akumulatorki do swojego aparatu.

Chłopiec przed półką z zeszytami w sklepie wyciąga rękę po zeszyt z makulatury.

Dziewczynka przygląda się, jak mama naprawia zepsuty komputer (ew. inny sprzęt domowy).

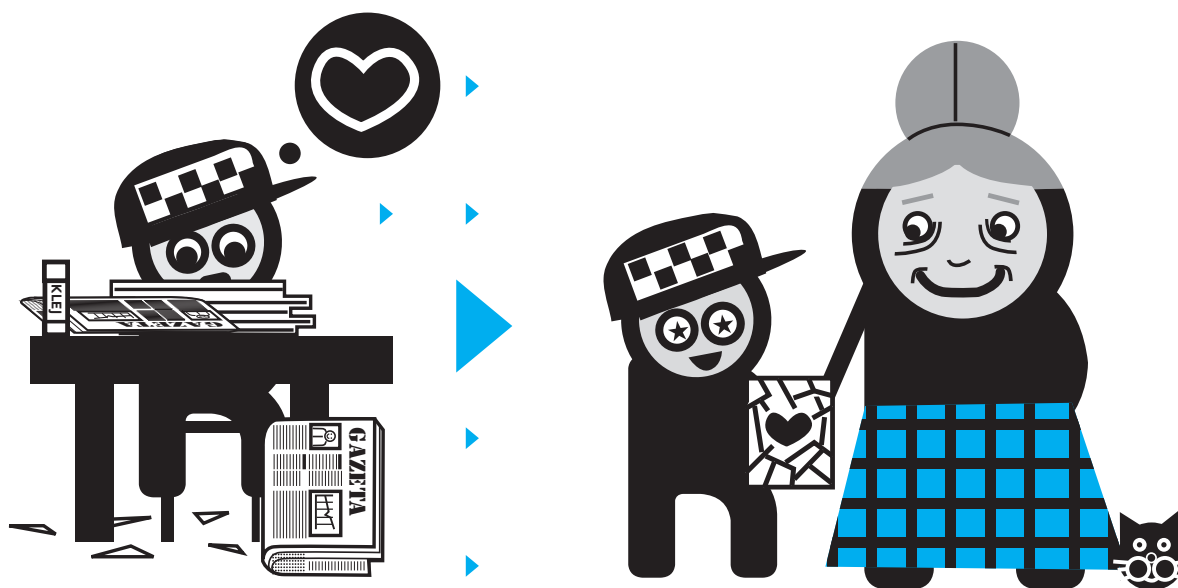
Chłopiec pomaga dziadkowi grabić i zwozić taczka suche liście na kompost.

①

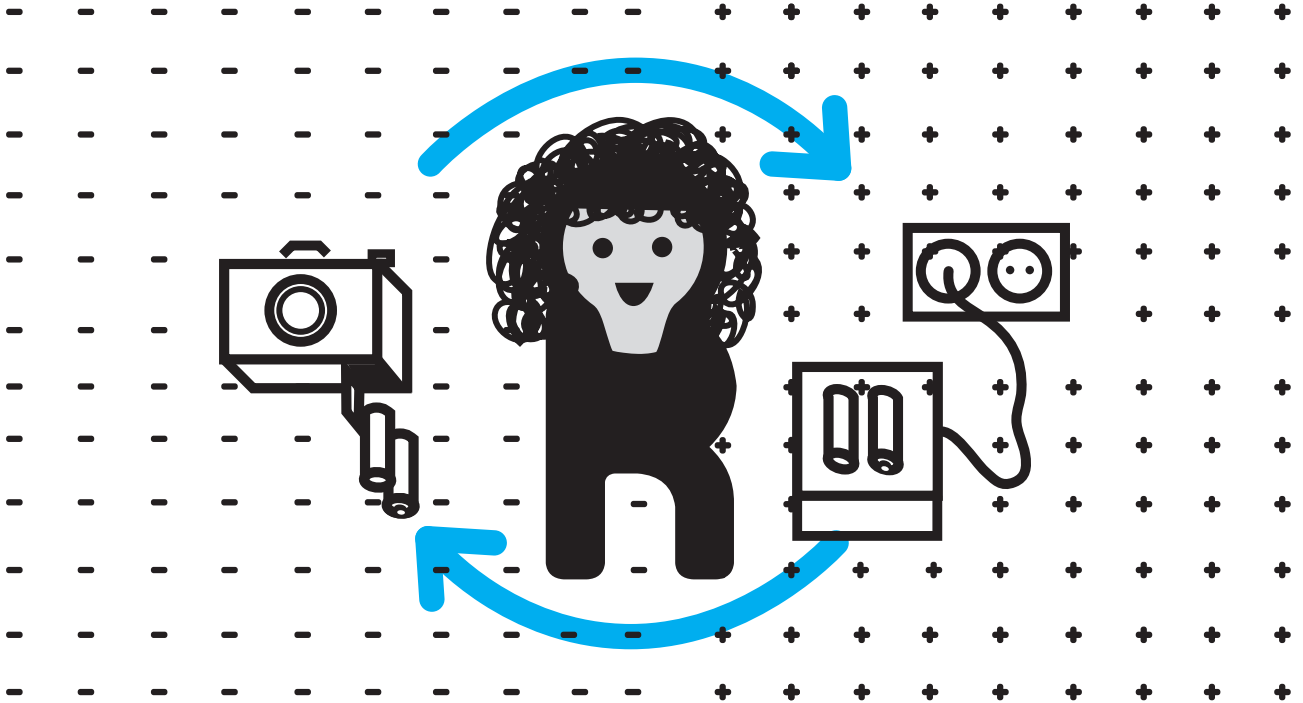

②

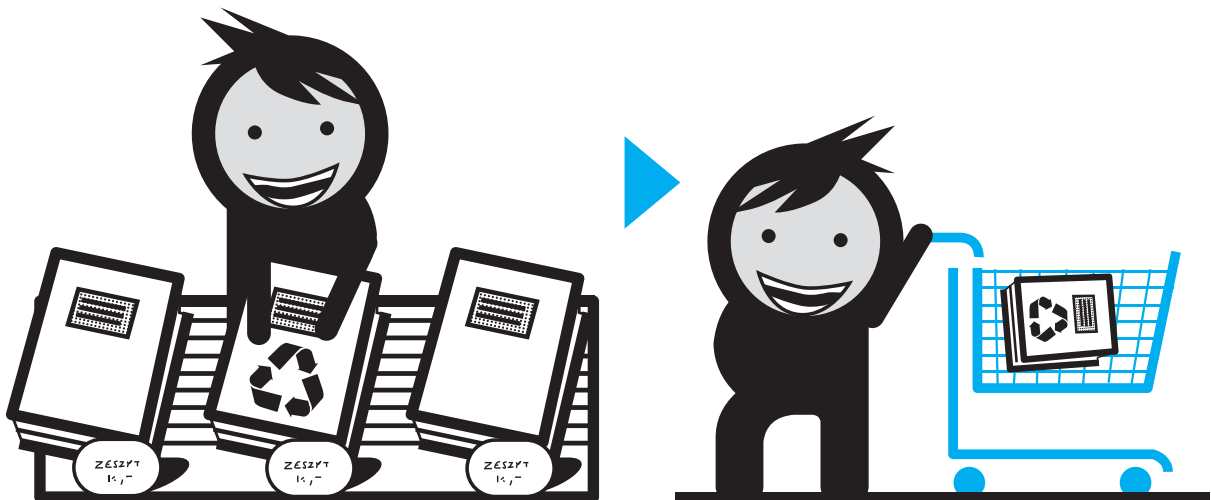

3

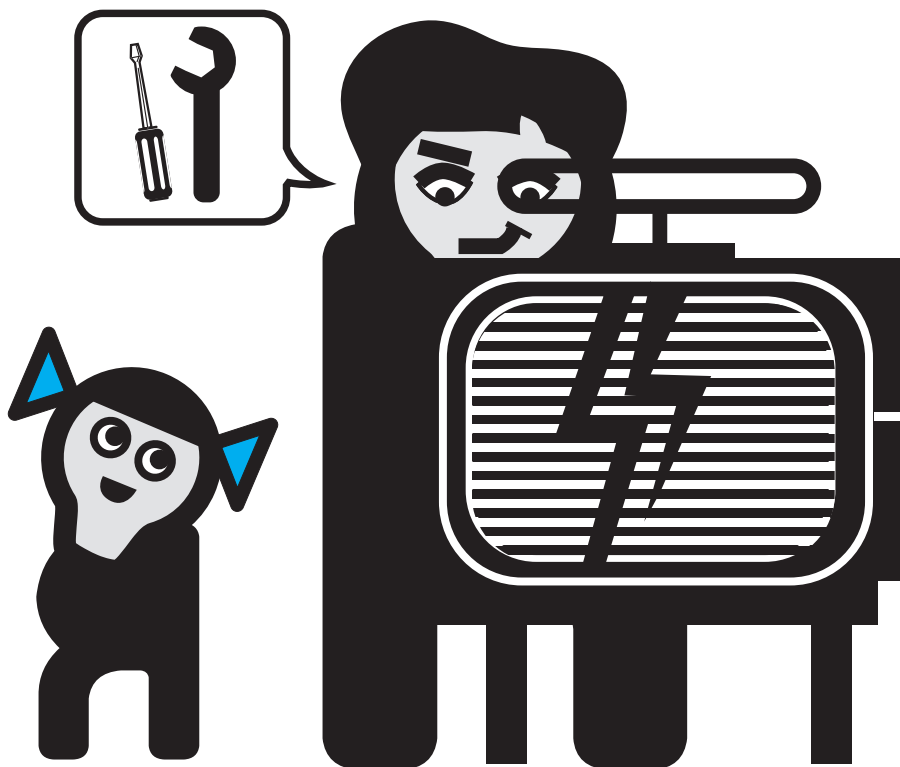

4

5

6

Rebusy

zadanie indywidualne

czas potrzebny na realizację: 10 min.

+

~~SZAU~~

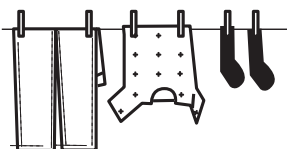
~~k~~

~~a~~

+ e

+

+

~~ódek~~

~~pr~~

~~e~~

~~pie~~

rka=j

+

+

+

~~r~~

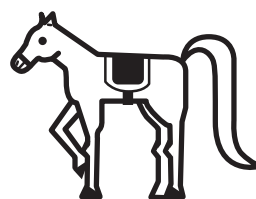
a = e

~~rnok~~

~~poli~~

+

+

e

~~k~~

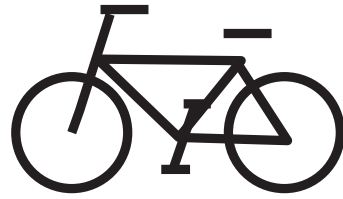
~~a~~

~~k~~

~~yk~~

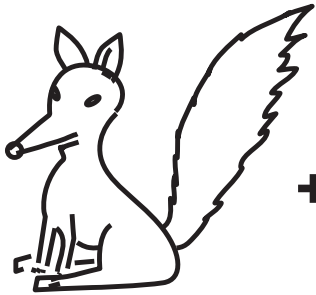

+ PA_TNE_ +

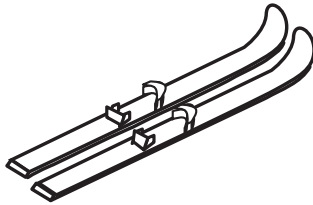

~~pa tne~~

~~ower~~

+

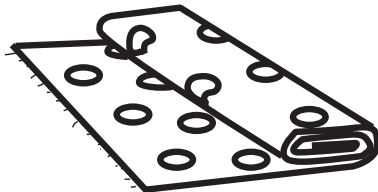
+

+ ta

~~rty~~

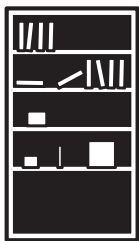
nie

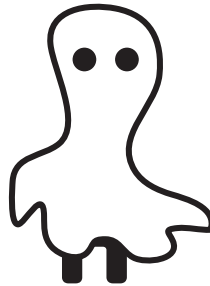
+

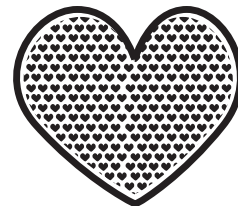
ł = lne

+

+

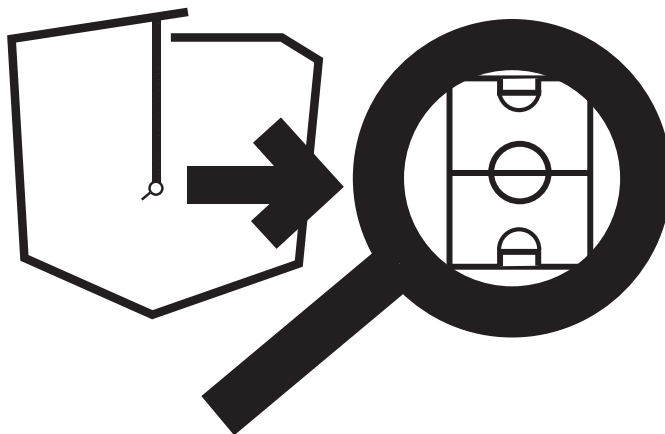
~~gak~~

~~ch~~

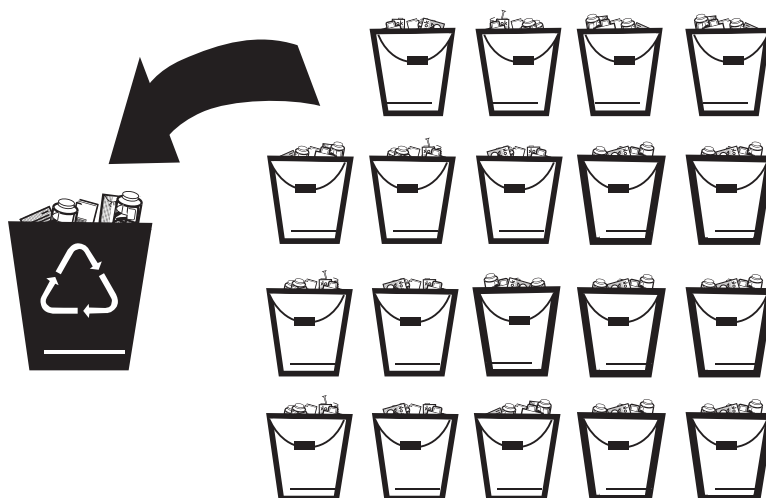
~~ser~~

W Polsce znajduje się **1040 legalnych wysypisk śmieci o łącznej powierzchni 3371,70 ha**. Gdyby ułożyć je w pasie o długości 100 m (długość boiska piłkarskiego), to ciągnęłyby się one od Łodzi do Gdyni.

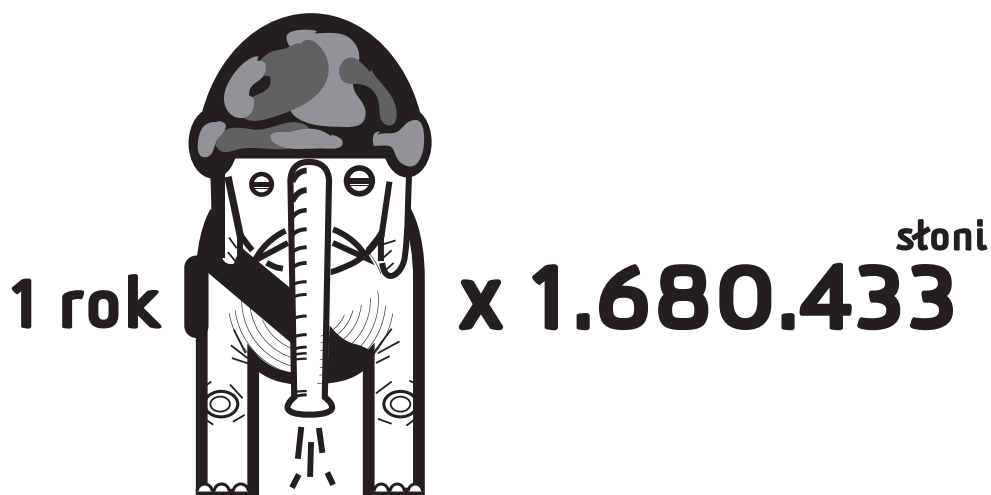

Na 20 wiaderek wyrzucanych śmieci tylko jedno zawiera odpady przesegregowane, reszta nieodwracalnie trafia na składowisko.

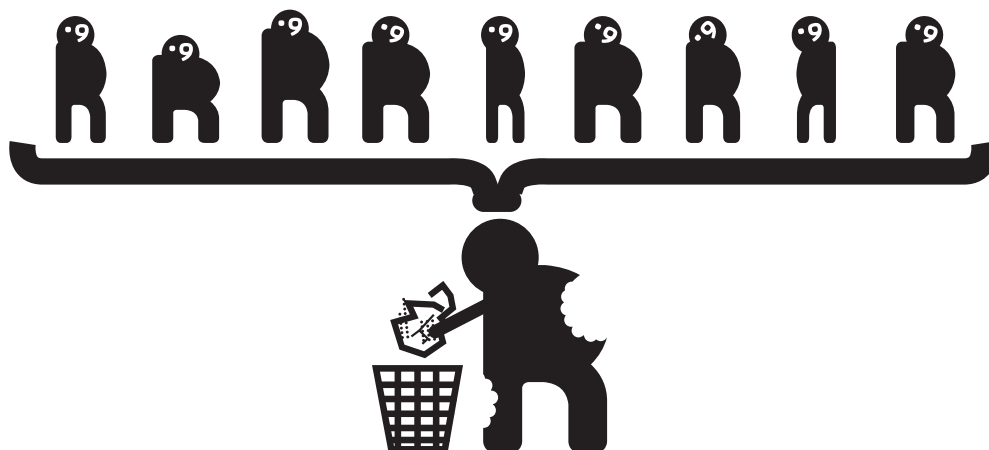

Odpady komunalne Polaków zebrane w ciągu **jednego roku** ważą tyle, co **armia 1680433** słoń afrykańskich, czyli 2 razy więcej niż jest ich obecnie.

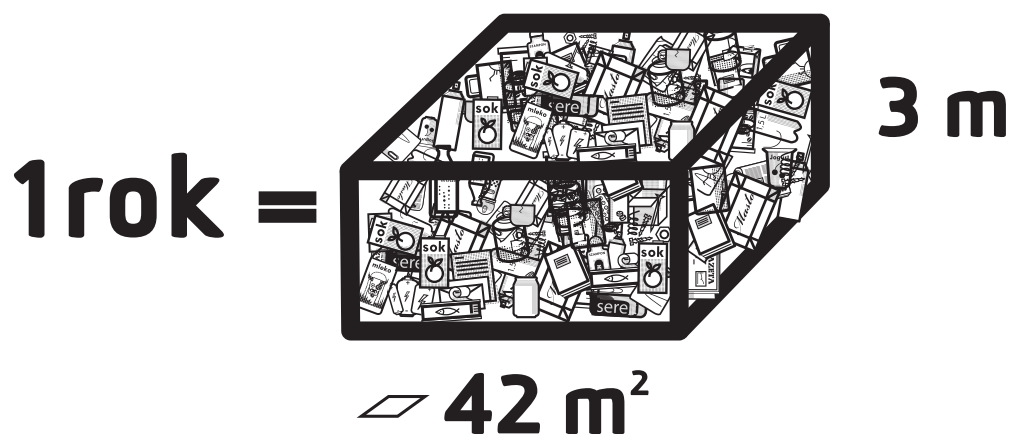

Jedna osoba w Polsce wyrzuca rocznie **265 kg odpadów** – jest to średnia waga **9** dziewięciolatków.

Gdybyście składowali odpady **w sali lekcyjnej** o powierzchni **40 m²**, to w ciągu **roku sala wypełniłaby się odpadami do warstwy 1 metra**. Gdyby do wspólnego składowania **dołączyli wasi rodzice** to zapętnilibyście salę odpadami **w ciągu roku**.

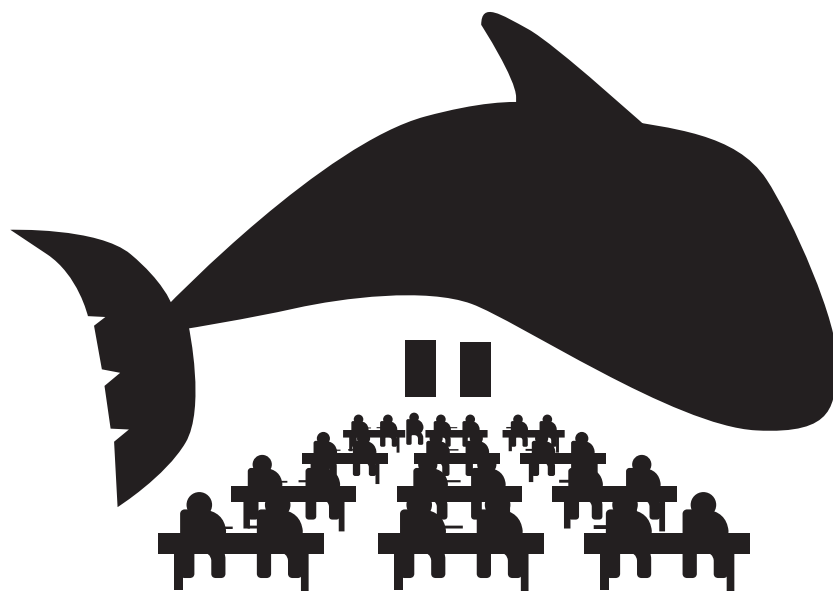

Gdyby **odpady wszystkich Polaków** zebrane w ciągu jednego roku zgromadzić w **piramidzie o podstawie kwadratu 1 km²**, to **miałaby ona 190 m wysokości**, która odpowiada wysokości Pałacu Kultury w Warszawie lub 60-piętrowemu wieżowcowi.

Jeśli nasza klasa liczy **25 osób to rocznie wyrzucamy tyle śmieci**, ile waży jedna orka.

Przy obecnym tempie wzrostu ilości odpadów komunalnych w Polsce, **Jezioro Śniardwy zostałoby wypełnione odpadami w ciągu 10 lat.** (Powierzchnia jeziora: 113,8 km²)

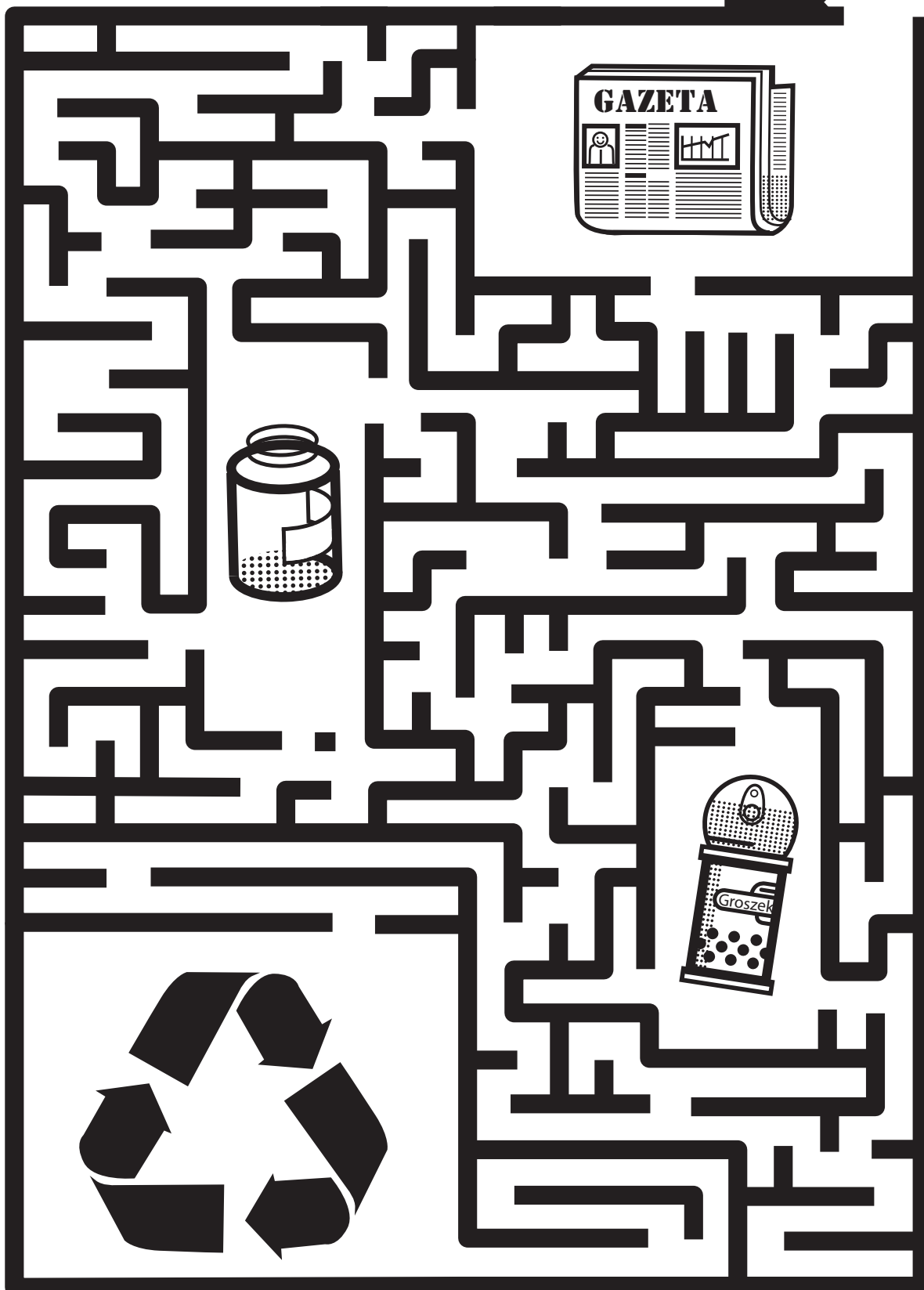

113,8 km²

Labirynt

- zadanie indywidualne
- czas potrzebny na realizację: 10 min.

Zagadka logiczna (SP 4-6)

zadanie indywidualne

czas potrzebny na realizację: 10-20 minut

Remik, Antek, Krzesik i Janek mają wspólny cel: chcą żyć w czystym, zdrowym świecie, w którym nie trzeba się zamartwiać o to, gdzie powstanie następne składowisko odpadów. Wiadomo, że nikt nie chce mieszkać w pobliżu takiego miejsca i każda budowa nowego składowiska wiąże się z licznymi protestami okolicznych mieszkańców. Nasi bohaterowie nie „noszą głowy dla ozdoby”, każdy z nich ma pomysł jak ograniczyć ilość powstających odpadów i konsekwentnie realizuje go w codziennym życiu i w pracy, zachęcając do tego swoich współpracowników i klientów.

Ich pomysły to:

- oszczędzanie papieru (drukowanie tylko naprawdę potrzebnych dokumentów, drukowanie dwustronne, wykorzystywanie papieru makulaturowego do notatek),
- kompostowanie odpadów organicznych,
- korzystanie z lnianych toreb na zakupy i zachęcanie do tego innych,
- przerabianie starych ubrań na nowe modne ciuchy.

Janek jest artystą i w swojej pracowni zajmuje się przerabianiem starych ciuchów na nowe fantastyczne kreacje. Antek nie pracuje ani w restauracji, ani w sklepie. Krzesik nie zajmuje się kompostowaniem, ani nie stara się oszczędzać papieru. Remik z kolei uwielbia oglądać dżdżownice w swoim kompostowniku. Osoba pracująca w sklepie zachęca klientów do korzystania z toreb lnianych.

Odgadnij, kto gdzie pracuje i w jaki sposób wprowadził w życie zasadę 3R?

Rozwiązanie:
Janek w swojej pracowni projektowej przerabiał stare ciuchy na nowe, Remik prowadził restaurację i kompostuje odpady organiczne, Krzesik prowadził sklep i zachęcał klientów do używania lnianych toreb wielorazowych, Antek pracuje w biurze i stara się oszczędzać papier.

	oszczędza papier	kompostuje odpady	szyje nowe ciuchy	promuje torby lniane	biuro	restauracja	sklep	pracownia projektowa
Janek								
Remik								
Krzesik								
Antek								
biuro								
restauracja								
sklep								
pracownia projektowa								

Tu wpisz rozwiązanie:

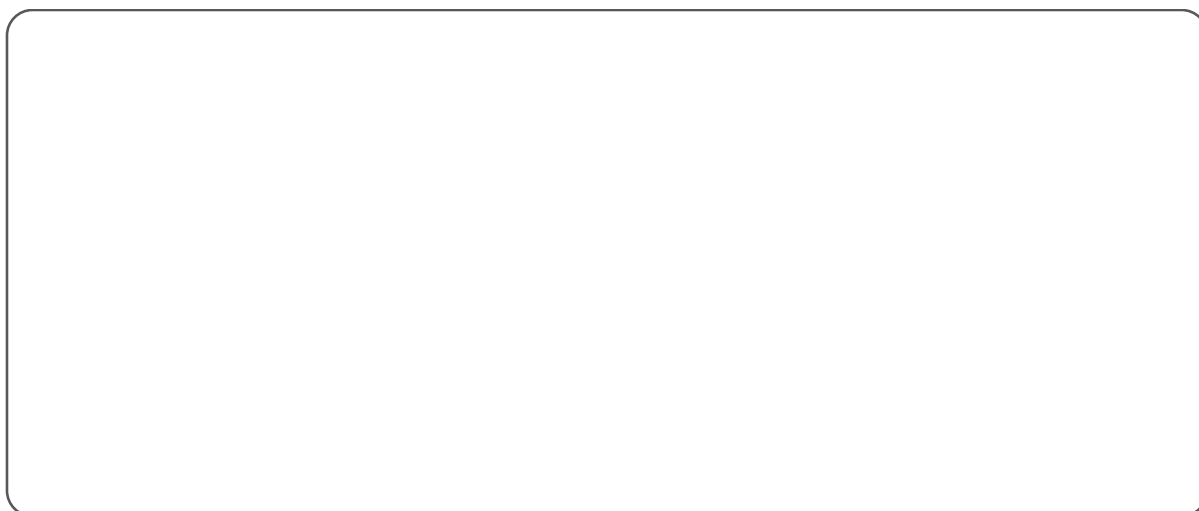
..... w swojej przerabia stare ciuchy na nowe.

..... prowadzi i kompostuje odpadki organiczne.

..... prowadzi i zachęca klientów do używania lnianych toreb wielorazowych.

..... pracuje w i stara się oszczędzać papier.

Na zakończenie możesz narysować jednego z bohaterów zagadki w jego miejscu pracy. Pokaż na rysunku, w jaki sposób chroni on środowisko.

Zagadka logiczna (gimnazjum)

zadanie indywidualne

czas potrzebny na realizację: 20-30 minut

Karolina, Emilka, Ola i Ewa mają wspólny cel: chcą żyć w czystym, zdrowym świecie, w którym nie trzeba się zamartwiać o to, gdzie powstanie następne składowisko odpadów. Wiadomo, że nikt nie chce mieszkać w pobliżu takiego miejsca i każda budowa nowego składowiska wiąże się z licznymi protestami okolicznych mieszkańców. Nasze bohaterki chcą być odpowiedzialnymi konsumentkami, każda z nich na co dzień przestrzega zasady 3R oraz realizuje ciekawy pomysł na to, jak ograniczyć ilość powstających odpadów i konsekwentnie go realizuje.

Ich pomysły to:

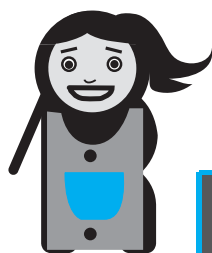
- wynajdywanie na pchlich targach i śmietnikach starych rowerów, naprawianie ich, malowanie w ciekawe, modne wzory, a później sprzedawanie przyjaciołom i znajomym,
- zorganizowanie platformy internetowej „Ciuszkobranie”, skierowanej do młodych rodziców, służącej do darmowej wymiany ubrań dziecięcych,
- comiesięczne organizowanie w domu kultury otwartej wymiany książek, każdy może tu przyjść z książkami które już przeczytał i zamienić je na takie, które go interesują,
- projektowanie i wykonywanie artystycznej biżuterii z niepotrzebnych przedmiotów, drucików, nakrętek, kapsli, drewnianek, filcu czy części komputerowych.

Dziewczyny łączy przyjaźń i zamiłowanie do przyrody, ale każda z nich na co dzień zajmuje się czymś innym: jest tu lekarka, graficzka z agencji reklamowej, projektantka ogrodów i właścicielka kawiarni.

- Karolina pracuje w agencji reklamowej, która specjalizuje się w kampaniach społecznych.
- Pani, która organizuje wymianę książek, opiekuje się chorymi w szpitalu na oddziale położniczym.
- Ewa nie prowadzi kawiarni.
- Autorska kolekcja biżuterii z recyklingu nie jest dziełem Oli.
- Karolina nie prowadzi strony internetowej.
- Emilia nie jest okulistką ani nie daje starym rowerom drugiego życia.
- Ewa nie organizuje wymiany książek, a Ola nie projektuje ogrodów.
- Pani, która prowadzi kawiarnię, nie umożliwia młodym rodzicom wymiany ubrań przez Internet.

Rozwiązanie:
Karolina, graficzka reklamowa, naprawia rowery; Emilka, prowadzi kawiarnię, robi biżuterię; Ola, lekarz, organizuje wymianę książek; Ewa, projektantka ogrodów, ciuszkobranie

Odgadnij, jakie pomysły na ograniczenie ilości odpadów miały poszczególne dziewczyny i kim są z zawodu.

	lekarka	graficzka	projektantka ogrodów	właścicielka kawiarni	ożywia stare rowery	wymiana ubranek	wymiana książek	robi ekobizuterię
Karolina								
Emilia								
Ola								
Ewa								
ożywia stare rowery								
wymiana ubranek								
wymiana książek								
robi ekobizuterię								

Tu wpisz rozwiązanie:

Karolina z zawodu jest i

Emilia jest i

Ola jest i

Ewa zajmuje się i

Na zakończenie możesz narysować jednego z bohaterów zagadki w jego miejscu pracy. Pokaż na rysunku, w jaki sposób chroni on środowisko.

Ankieta dla dzieci – czy moja rodzina jest ekologiczna?

zadanie grupowe (grupa minimum 16-osobowa) lub zadanie indywidualne

czas potrzebny na realizację: 0,5 godz.

Ankieta można wykorzystać na dwa sposoby:

Każdy uczeń otrzymuje egzemplarz karty pracy. Zadaniem uczniów jest znalezienie w klasie i wpisanie imienia osoby, której rodzina robi którąś z rzeczy opisanych w karcie pracy. W jednym okienku wpisujemy tylko jedno imię, osoby na karcie pracy nie mogą się powtarzać. Po ukończeniu zadania przez wszystkich uczniów omawiamy wyniki. Czy są okienka, które pozostały puste lub z wypełnieniem których była trudność? Dlaczego tak się dzieje? Czy są takie czynności, które robi większość z naszych rodzin?

Każdy uczeń otrzymuje egzemplarz karty pracy oraz kolorowe kredki (zieloną, żółtą i czerwoną). Uczniowie indywidualnie pracują nad własnymi kartami pracy. Zadaniem uczniów jest zamalowanie odpowiednimi kredkami okienek:

- na zielono zamalowują okienka, w których znajduje się zdanie opisujące ich rodzinę, twierdzenie, co do którego mogą powiedzieć z całą stanowczością „tak, moja rodzina tak robi”, np. zawsze, idąc na zakupy, zabieramy swoje wielorazowe torby,
- na żółto zamalowują te okienka, w których opisane są czynności i działania, które dotyczą rodziny ucznia tylko czasami, np. od czasu do czasu przed wyjściem do sklepu przygotowujemy listę zakupów,
- na czerwono zamalowują te okienka, w których opisane są czynności i działania, których rodzina uczniów na pewno nie robi, np. nigdy nie wykorzystujemy foliówek ze sklepu ponownie.

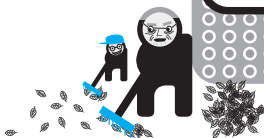
Po zakończeniu zadania uczniowie sprawdzają, jaki kolor dominuje na ich kartkach – im bardziej zielona kartka tym bardziej ekologiczny dom.

nie korzystamy z jednorazowych ręczników papierowych	kupujemy napoje w szklanych butelkach	wykorzystujemy różne niepotrzebne rzeczy w nowej roli (np. puszka po kawie jako pojemnik na długopisy)	kompostujemy odpady organiczne
kupujemy papier toaletowy z makulatury	w moim domu segregujemy odpady	używamy akumulatorów zamiast zwykłych baterii	staramy się naprawić zepsute przedmioty zamiast od razu zastępować je nowymi
staramy się nie kupować w barach, kawiarniach gdzie jedzenie podawane jest w jednorazowych naczyniach	wybieramy produkty lokalne, wyprodukowane w pobliżu	niepotrzebne ubrania i zabawki oddajemy innym zamiast je wyrzucać	drugie śniadanie do szkoły przynoszę w wielorazowym pudełku, a nie w torebce
przed wyjściem do sklepu przygotowujemy listę zakupów	foliówki ze sklepu wykorzystujemy ponownie, np. jako worek na śmieci	nie marnujemy papieru, zapisujemy go z dwóch stron, a ja zapisuję zeszyty do końca	idąc na zakupy zabieramy swoje wielorazowe torby

nie korzystamy z jednorazowych ręczników papierowych	kupujemy napoje w szklanych butelkach	wykorzystujemy różne niepotrzebne rzeczy w nowej roli (np. puszka po kawie jako pojemnik na długopisy)	kompostujemy odpady organiczne
kupujemy papier toaletowy z makulatury	w moim domu segregujemy odpady	używamy akumulatorów zamiast zwykłych baterii	staramy się naprawić zepsute przedmioty zamiast od razu zastępować je nowymi
staramy się nie kupować w barach, kawiarniach gdzie jedzenie podawane jest w jednorazowych naczyniach	wybieramy produkty lokalne, wyprodukowane w pobliżu	niepotrzebne ubrania i zabawki oddajemy innym zamiast je wyrzucać	drugie śniadanie do szkoły przynoszę w wielorazowym pudełku, a nie w torebce
przed wyjściem do sklepu przygotowujemy listę zakupów	foliówki ze sklepu wykorzystujemy ponownie, np. jako worek na śmieci	nie marnujemy papieru, zapisujemy go z dwóch stron, a ja zapisuję zeszyty do końca	idąc na zakupy zabieramy swoje wielorazowe torby

STOP reklamom

zadanie indywidualne lub grupowe

czas potrzebny na realizację: 1 godz.

Nasze skrzynki pocztowe oraz klatki schodowe pełne są różnego rodzaju ulotek, katalogów i ofert. Większość z nas nie czyta tych reklam, ale tylko denerwuje się powstającym bałaganem. Jeśli zsumujemy ulotki dostarczane do naszego domu przez cały miesiąc i pomnożymy przez ilość gospodarstw domowych w Polsce okaże się, że zasypujemy składowiska ogromną ilością makulatury. Można temu w prosty sposób zaradzić, naklejając na skrzynkę pocztową i na drzwi mieszkania naklejkę informującą, że nie życzymy sobie reklam na wycieraczkę i w skrzynce na listy.

Potrzebne rzeczy: etykiety samoprzylepne, pisaki lub komputer i drukarka.

W najprostszej wersji, każdy może stworzyć kilka sztuk naklejek według własnego pomysłu i przykleić je na własną skrzynkę pocztową oraz na drzwi, a pozostałe naklejki rozdać rodzinie i przyjaciołom.

Jeśli chcielibyście zorganizować akcję w bardziej profesjonalny sposób, przeprowadźcie burzę mózgow albo konkurs na hasło, które powinno znaleźć się na naklejce. Następnie indywidualnie albo grupowo zaprojektujcie wygląd naklejki (możecie zrobić to na kartce, a następnie zeskanować i „obrobić” na komputerze albo od razu wykonać projekt w komputerze). Wybierzcie najlepszy projekt, powielcie go (na kartce A4 może znaleźć się nawet kilkadziesiąt naklejek) i wydrukujcie na papierze samoprzylepnym (papier taki dostępny jest w dobrze zaopatrzonych sklepach papierniczych oraz w sklepach z wyposażeniem biura).

Spróbujcie namówić obsługę większego punktu ksero lub pracowników okolicznej drukarni do nieodpłatnego powielenia ulotek na papierze samoprzylepnym. Potnijcie precyzyjnie naklejki i rozdajcie je wszystkim zainteresowanym, rodzinie, sąsiadom. Może uda wam się namówić do współpracy sprzedawcę w sklepie lub kiosku, aby informowali o akcji i rozdawali naklejki chętnym osobom. Poinformujcie o swojej akcji pocztą, która obsługuje waszą okolicę, napiszcie oficjalny list do kierownika poczty. Sporządźcie notatkę prasową i roześlijcie ją do lokalnych mediów – na pewno zainteresują się waszą akcją.

Przekonajcie administrację osiedla/radę dzielnicy, by pomogła wam promować naklejkową akcję. Może wymyślicie jakieś ciekawe rozwiązania na ograniczenie nadmiernego zasypywania dzielnicy broszurkami i ulotkami?

Co jeszcze możemy zrobić?

Jeśli ty albo ktoś z twojej rodziny cyklicznie otrzymuje pocztą adresowane do was katalogi i oferty, które was nie interesują, poproś nadawcę o wykreślenie was z bazy danych i zaprzestanie wysyłania reklam. Często zupełnie nieświadomie, podpisując umowę ze sklepem, bankiem, siecią telefonii komórkowej czy wypełniając kupon konkursowy, godzimy się na przesyłanie takich materiałów, które w rzeczywistości nas nie interesują i prosto ze skrzynki na listy trafiają do pojemnika na makulaturę albo, co gorsza, do kosza na śmieci.

Potrzebne rzeczy: papier i pisaki albo komputer.

Stwórzcie razem wzór listu z prośbą o zaprzestanie wysyłania reklam pocztą na adres z bazy danych. Dopiszcie uzasadnienie swojej decyzji tak, aby osoby pracujące w dziale marketingu dowiedziały się, dlaczego nie chcecie otrzymywać reklam. Poproście polonistę o konsultację, aby list był poprawny pod względem stylistycznym i ortograficznym. Jeśli pisaliście na kartce, przepiszcie go do komputera i poprawnie sformatujcie, a następnie zamieśćcie na stronie internetowej szkoły tak, aby każdy mógł pobrać go ze strony, uzupełnić niezbędnymi danymi i wysłać. Przeprowadźcie wśród kolegów i rodziców oraz dalszej rodziny i znajomych akcję informacyjną na ten temat i zachęćcie ich do rezygnacji z przyjmowania niepotrzebnych katalogów, ofert i reklam.

STOP REKLAMOM

STOP

REKLAMOM

Papier czerpany

zadanie indywidualno-grupowe

czas potrzebny na realizację: 2 godz. (przygotowanie sprzętu 1 tydzień)

Potrzebne rzeczy:

- papier makulaturowy (najlepiej papier biurowy, stare wydruki, zeszyty, raczej nie gazety, bo farba drukarska bardzo brudzi),
- mikser lub blender,
- wysokie naczynie do miksowania,
- sito (siatka i drewniana ramka),
- spora miska (większa od sita),
- stare ręczniki,
- ściereczki kuchenne podobne do fizeliny (dostępne w każdym sklepie z chemią gospodarczą) lub inny cienki gładki materiał przepuszczający wodę,
- żelazko,
- można ewentualnie zastosować ozdoby (np. zasuszone kwiaty, zioła, liście, serwetki stołowe w różnych kolorach i wzorach, szał, nitki).

Przygotowanie sita

Najłatwiej wykonać sito ze starej drewnianej ramki i siatki z drobnymi oczkami. Tkanina, której użyjesz, nie może być rozciągliwa (nie mogą to być np. rajstopy). Najlepszy będzie kawałek starej siatkowej firanki. Jeśli nie masz żadnej ramki odpowiedniej wielkości, możesz ją wykonać z listewek (szerokości 1,5-2 cm). Na drewnianą ramkę mocno naciągnij siatkę, podwiń ją pod spód i zamocuj pinezkami lub zszywaczem tapicerskim.

Przygotowanie pulpy papierowej

Podrzyj papier na małe kawałki i zalej gorącą wodą, zamieszaj i odstaw na godzinę lub dłużej. Zmiksuj w wysokim naczyniu namoczony papier, zwróć uwagę, żeby masa nie była zbyt gęsta. Jeśli chcesz zrobić papier kolorowy, a przy okazji się nie pobrudzić, możesz wykorzystać serwetki stołowe w intensywnych kolorach – podrzyj serwetki i zmiksuj z papierem.

Czerpanie papieru

Kiedy masz już gotową pulpę papierową przelej część z niej do miski z wodą. Wody z masą powinno być tyle, abyś mógł wygodnie zanurzyć całe sito. Sito zanurzaj w wodzie w taki sposób, aby nabrać jak najwięcej masy. Zanurz je z jednej strony, przeciągnij po dnie i delikatnie unieś poziomo. Zwróć uwagę, żeby płace nie leżały na sicie, tylko na ramie. Następnie poczekaj chwilę, aż woda z sita odcieknie do miski. W zależności od tego jak gęstą będziesz mieć zawartość miski, a co za tym idzie, jaką ilość masy zaczerpniesz sitem, taki gruby będziesz mieć papier. Mała ilość masy, to cienkie delikatne kartki, które łatwo się suszy i prasuje. Gruby papier jest znacznie trudniej wysuszyć, jest sztywniejszy, ale i trwalszy.

Przykryj ściereczką lub materiałem sito z masą papierową, a następnie odwróć sito i połóż na grubej warstwie ręczników. Kolejnym ręcznikiem odciśnij mocno wodę przez siatkę sita tak, aby jak najwięcej wody wsiąkło w ręczniki. Później delikatnie odklej mokrą jeszcze i bardzo podatną na zniszczenie kartkę od sita

(masa pozostaje na ściereczce). Teraz możesz wyprasować swój papier. Pamiętaj, żeby nigdy nie prasować bezpośrednio papieru, gdyż z dużym prawdopodobieństwem zniszczysz wtedy żelazko. Najlepiej przykryć papier drugą ściereczką. Prasuj tak długo, aż kartka będzie całkiem sucha. Dobrze jest położyć wyprasowane kartki pod ciężką książką tak, aby się nie pofalowały. Jeśli nie przeszkadza ci, że papier się pofaluje możesz go nie prasować tylko pozostawić do wyschnięcia na ściereczce.

Niewykorzystaną masę przelej przez sitko i albo schowaj ją do lodówki i wykorzystaj następnego dnia, albo wysusz na kaloryferze lub na słońcu i wykorzystaj w dowolnym momencie (wystarczy wtedy ponownie namoczyć zaschniętą pulpę i zmiksować).

Zdobienie papieru

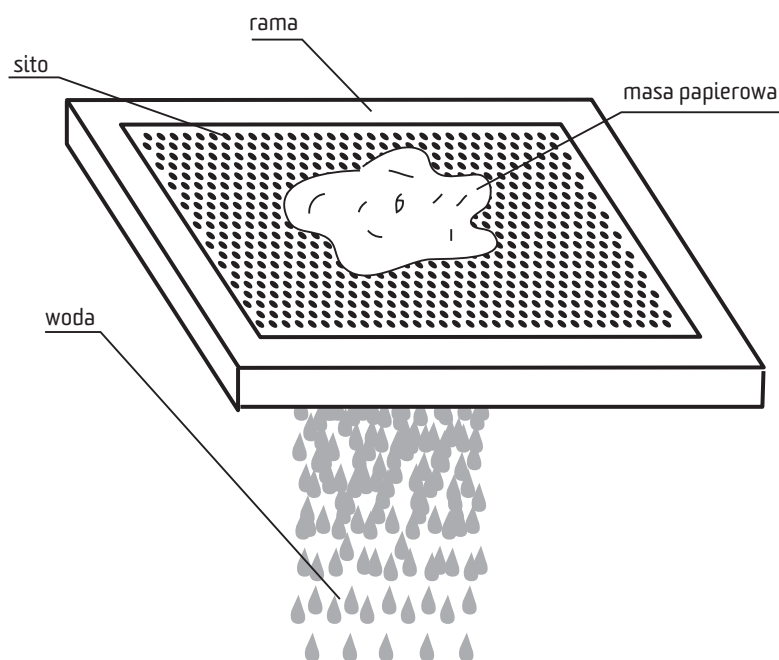
Oprócz zabarwienia papieru kolorowymi serwetkami możesz także zdobić go innymi metodami.

Możesz do miski z pulpą dołożyć drobne zioła, płatki kwiatów, zmieloną kawę – oprócz efektów wizualnych kartki będą pachniały.

Możesz dodać kawałki nitek, sizalu, kawałki gazety tak rozdrobnione, aby widoczne były pojedyncze litery.

Można ułożyć ozdoby na zaczerpniętej masie, zanim przykryjesz ją ściereczką i odcisniesz wodę, dzięki czemu wtopią się w papier. Przygotuj wcześniej napisy, możesz je po prostu wydrukować albo wydrzeć z gazety, możesz wykorzystać też ozdobne serwetki stołowe. Najlepiej jeśli te elementy będą wydzierane a nie wycinane, wówczas ich brzeg za pomocą drobnych nitek celulozy będzie się lepiej łączył z twoim papierem. Można również ozdobić kartkę zaszuszonymi, delikatnymi kwiatami.

Możesz uzyskać fakturę wykorzystując do prasowania zamiast zwykłej ściereczki, tkaninę z wyraźną fakturą, która odbije się na papierze. Możesz także wykonać coś na podobieństwo znaku wodnego. Przygotuj elementy, które będą mogły się odcisnąć w kartce. Mogą to być ozdoby wycięte z tektury (np. z kartonika po soku lub jakiegoś pudełka), możesz także wykorzystać różne płaskie przedmioty, np. kółka zębate od zegarka, gruby liść (np. z dębu lub z topoli), monety.

Oryginalna torba na zakupy (szycie i zdobienie)

zadanie indywidualne lub grupowe

zadanie wymagające wsparcia dorosłych

czas potrzebny na realizację: 2 godz.

Bardzo łatwo jest kupić wielorazową torbę lnianą, bawełnianą, a także torby wielorazowe z tworzyw sztucznych. Każda z nich jest lepsza od jednorazówki, jednak spośród tych wielorazowych możemy rozróżnić lepsze i gorsze. Z pewnością bardziej przyjazna środowisku będzie torba lniana uszyta w Polsce, niż wykonana w Chinach torba typu „Green bag” z polipropylenu. Jeśli jednak jesteś bardzo „eko” i lubisz być oryginalny, możesz samodzielnie uszyć i ozdobić torbę (ewentualnie poproś o to kogoś z rodziny lub przyjaciół). Torbę możesz uszyć ze starej zasłonki, obrusu, spódnicy, mocniejszej koszuli czy prześcieradła. Wybierz swój ulubiony kolor, a po uszyciu ozdób swą torbę tak, aby była wyjątkowa. Torba może stać się elementem twojego wizerunku. Zastanów się, co najbardziej ci się podoba. Czy będzie to torba w stylu romantycznym w kwiatki, ozdobiona wstążeczką, czy też prosta, stylowa i jednokolorowa.

Potrzebne rzeczy:

Zestaw podstawowy:

- tkanina, z której uszyciesz torbę (niezbyt delikatna, będziesz przecież w torbie nosić ciężkie rzeczy). Tkanina, w ilości odpowiadającej wielkości planowanej torby, może być wzorzysta lub gładka, kolorowa lub niebarwiona. Możesz użyć kilku mniejszych kawałków tkaniny, które zszyjesz razem,
- nici,
- maszyna do szycia (jeśli masz dużo cierpliwości, możesz torbę uszyć ręcznie),
- nożyczki.

Zestaw rozszerzony (materiały do dekoracji):

- małe kawałki tkaniny, wstążek, koronek, tasiemek na aplikacje,
- kolorowe nici, mulina do wyszywania, igły,
- guziki, naszywki do ozdoby,
- taśmy, klamerki, guziki, rzepy do zapięć,
- do malowania na tkaninach: farby (plus narzędzia do malowania np. pędzle, wateczki, szablony), mazaki niespieralne, pastele do tkanin.

Najprostsza torba

Najłatwiej uszyć zwykłą torbę podobną do tych, które można kupić w sklepach czyli prostokątną o wymiarach ok. 40x45 cm, z krótkimi lub długimi uszami (do noszenia w ręku lub na ramieniu).

Na początku sprawdź, ile masz materiału. Weź pod uwagę, że potrzebujesz dwa prostokąty ok. 45x50 cm (lub jeden 90x50 cm) oraz dwa wąskie i długie prostokąty na uszy torby. Na torbę z krótkimi uszami wystarczą dwa prostokąty o wymiarach 50x7 cm, na torbę z długimi uszami prostokąty od 80 do 100 cm długości

i 7 cm szerokości. Oczywiście podane wymiary są orientacyjne. Jeśli chcesz większą torbę, wytnij większe prostokąty, jeśli wolisz szerokie uszy – wytnij szersze paski.

Weź pod uwagę, że ok. 1 cm z każdej strony materiału, zarówno na samą torbę, jak i na uszy, trzeba poświęcić na szew.

Uszy

Wytnij dwa długie prostokąty na uszy. Weź jeden pasek i złóż go wzdłuż na pół tak, aby wierzch materiału znajdował się w środku i przesyj jak na obrazku. Następnie przewlec materiały na drugą stronę np. za pomocą długiego drutu lub patyka. Wyprasuj i pierwsze ucho masz już gotowe. W ten sam sposób uszyj drugie. Jeśli spodziewasz się, że będziesz nosić straszliwe ciężary, możesz jeszcze raz przesyć paski wzdłuż ok. 2-3 mm z obydwu stron.

Torba

Wytnij dwa prostokąty na główną część torby (albo jeden dwa razy większy). Zwróć uwagę, żeby wycinając prostokąty, wymiar gotowej torby powiększyć o ok. 1 cm na każdy ze szwów oraz około 8-10 cm na wykończenie górnego brzegu torby. Na przykład jeśli chcesz, żeby gotowa torba miała 40 x 35 cm, to przygotuj prostokąty 42 x 46 cm.

Położ prostokąty jeden na drugim tak, aby stykały się wierzchnią stroną materiału, a następnie zszyj wzdłuż boków i dołu torby w odległości ok. 1 cm od brzegu. Następnie obszyj brzegi ścięciem „zygzak” tak, aby materiał się nie pruk.

Czas zająć się górą torby. Najpierw wywiń górny brzeg torby na zewnątrz mniej więcej na szerokość 1 cm, a następnie wywiń jeszcze raz – tym razem na szerokość ok. 2,5-3 cm. Zepnij wywinięcie szpilkami albo sfastryguj. Weź miarkę i podziel szerokość torby na 3, zaznacz końce odcinków ołówkiem. Teraz weź jeden z pasków przygotowanych na ucha i wsuń obydwa jego końce pod kątem prostym pod wywinięcie na całą długość wywinięcia. Zwróć uwagę, by końce uszu znalazły się w miejscach zaznaczonych ołówkiem. Przypnij je szpilką. Odwróć torbę na drugą stronę i zrób to samo z drugim uchem. Przeszyj teraz cały górny brzeg wraz z uszami. Uważaj, by nie zaszyć sobie wejścia do torby.

Następnie podnieś (wywiń) uszy do góry i przypnij szpilką do górnego brzegu torby. Aby uszy dobrze się trzymały przesyj je jeszcze raz. Zrób to, szyjąc prostokąt, a następnie przesyj jeszcze na krzyż. Przewróć torbę na prawą stronę. Gratulacje, twoja torba jest już gotowa!

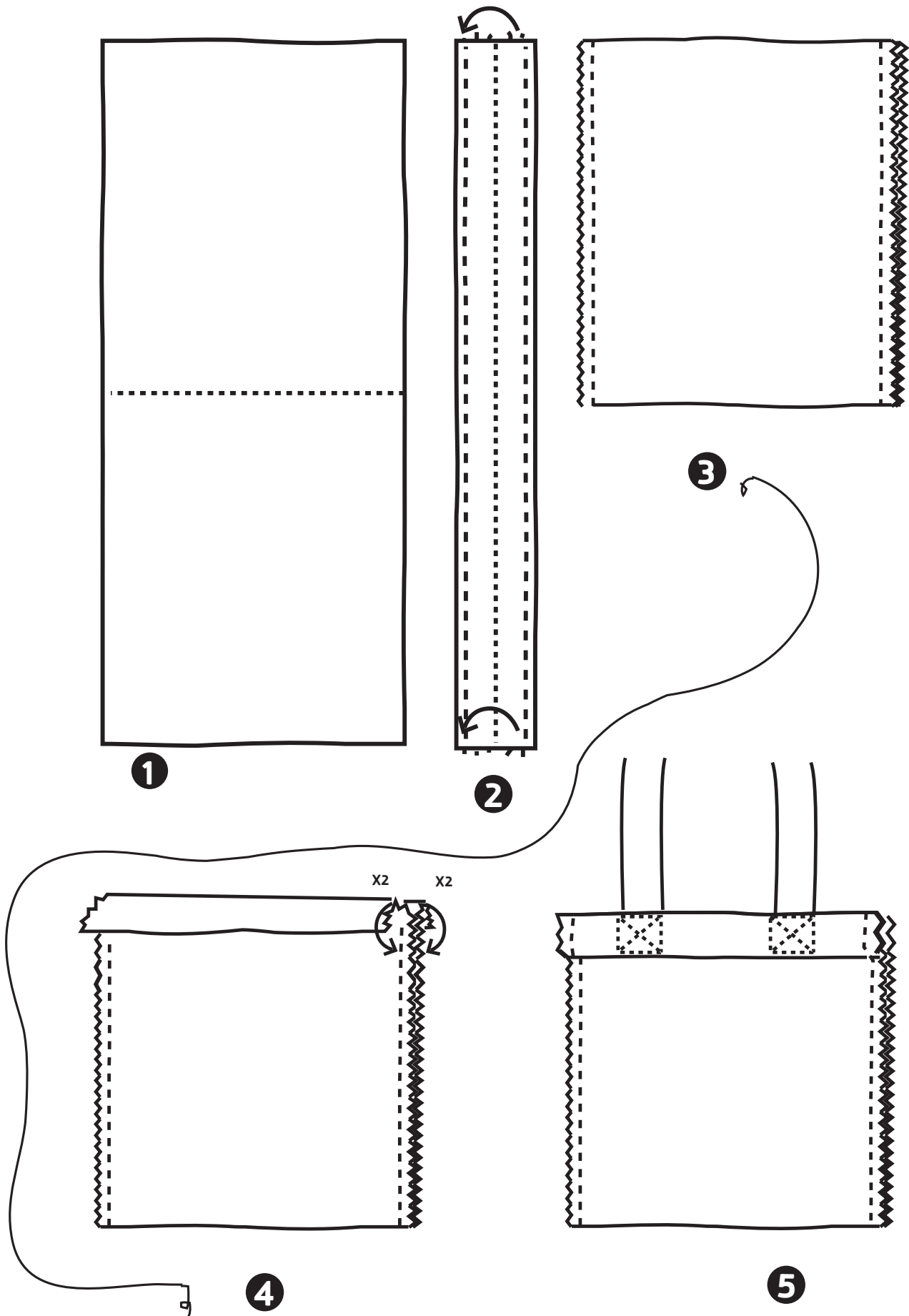
Jeśli chcesz, żeby torba miała dno, przewlec ją z powrotem na lewą stronę i złóż w ten sposób, żeby lewy bok leżał wzdłuż linii szycia dołu torby. Dzięki temu powstanie trójkąt. W zależności od tego, jakie szerokie chcesz mieć dno torby, przesyj torbę tak, aby widoczny był trójkąt. To samo zrób z prawym bokiem. Postaraj się, aby przesyte trójkąty były tej samej szerokości. Przewróć torbę na prawą stronę – masz torbę z dnem.

Wariacje

Jeśli masz ochotę, możesz naszyć na torbę kieszenie, przyszyć zapięcie (np. wszyć zamek błyskawiczny albo rzepy), możesz naszyć aplikacje lub coś wyszyć, namalować, naprasować. Jeśli Ci się to spodobało, uszyj drugą torbę – dla siebie lub dla swoich przyjaciół albo rodziny. Może wymyślisz jakiś inny wzór torby.

Załącznik – oryginalna torba na zakupy

Gry planszowe

zadanie grupowe

czas potrzebny na realizację ok. 20-30 minut

potrzebne rzeczy – plansza, pionki, kostka do gry

Gra przeznaczona dla 2-4 osób.

Każdy gracz dostaje jeden pionek, którym będzie się poruszać po planszy. Pionki należy ustawić na jednym z punktów startowych. Gracze rzucają kostką, aby ustalić kolejność ruchów. Osoba, która wyrzuci największą ilość punktów, rusza jako pierwsza i kolejno pozostali gracze zgodnie z ilością wyrzuconych punktów. Następnie gracz, który rozpoczyna jako pierwszy, rzuca kostką do gry i przesuwa się o tyle pól, ile punktów wypadło na kostce. Pola specjalne powodują, że gracz albo traci kolejki, albo cofa się o wyznaczoną ilość pól, albo przesuwa się do przodu o wyznaczoną ilość pól. Zwycięzcą jest osoba, która pierwsza dotrze do mety.

Kolejka w kasie,
tracisz dwie kolejki. ||

Spotkałeś w sklepie kolegę, który doradził ci kupno akumulatorów zamiast baterii, idziesz 3 pola do przodu. 3 ▶

Masz swoją torbę na zakupy,
idziesz do mety. ☺ ▶▶

Skusiłeś się na 2 paczki chipsów, idziesz 5 pól do tyłu. ◀ 5

Zatrzymała cię hostessa, która usiłuje sprzedać ci nic nie wartą zabawkę.
Tracisz jedną kolejkę. |

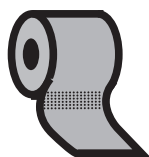
Zapomniałeś kupić jogurt, idziesz 4 pola do tyłu. ◀ 4

Przypomniałeś sobie, że nie musisz kupować nawozu do kwiatów, bo masz kompost, omijasz więc dział ogrodniczy.
Idziesz 4 pola do przodu. 4 ▶

Postanowiłeś kupić pieczarki na rynku zamiast w hipermarkecie, gdzie są zapakowane w folię i styropianową tackę, idziesz 3 pola do przodu. 3 ▶

Postanowiłeś kupić papier toaletowy z makulatury, w nagrodę
Idziesz 3 pola do przodu. 4 ▶

Wybrałeś napój w aluminiowej puszcze, idziesz 7 pól do tyłu. ◀ 7

Zapomniałeś listy na zakupy,
Cofasz się na początek gry ☹

Kupiłeś sok w szklanej butelce, idziesz 3 pola do przodu. 3 ▶

Pomogłeś starszej słabo widzącej pani odczytać datę ważności produktu,
Idziesz 3 pola do przodu. 3 ▶

Zatrzymałeś się przy telewizorze z reklamami, czekasz 1 kolejkę. |

Naszła cię nieoczekiwana ochota na czekoladę reklamowaną niedawno w telewizji, kupujesz ją, idziesz 4 pola do tyłu. ◀ 4

Prezenty z niczego

zadanie indywidualne lub grupowe

czas potrzebny na realizację: 2 godz.

Pomysłowość uczniów może być zaskoczeniem dla nauczycieli podczas zajęć z plastyki. Pozornie nie nadające się już do niczego zniszczone ubrania, skrawki materiałów, porysowane płyty CD, kawałki sznurków, stare włóczki, gazety, słotki, kawałki drutów, koraliki uruchomią dziecięcą wyobraźnię i przy odrobinie pomocy osoby dorosłej (np. przy klejeniu czy wycinaniu trudniejszych elementów) mogą stworzyć coś niepowtarzalnego i przydatnego. Uczeń, stając się małym artystą, nada nową funkcjonalność bezużytecznym przedmiotom (upcycling) i tym samym spełni zasadę 3R.

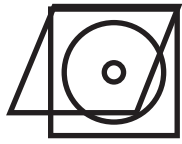
Zastanów się, jak wyżej wymienione „szpargały” i odpady można użyć do stworzenia takich przedmiotów jak:

- biżuteria,
- ramki na zdjęcia,
- albumy na zdjęcia,
- kartki świąteczne, laurki, bileciki do prezentów,
- maskotki,
- aniołki i inne figurki,
- ozdoby na choinkę, ozdoby domu,
- instrumenty muzyczne,
- teczki na dokumenty,
- zakładki, zawieszki na drzwi,
- pojemniki z puszek, słotków, doniczek,
- poduszki,
- świeczki,
- lampiony,
- kolaże,
- album na zdjęcia.

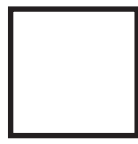
Pamiętaj, im mniej dokupowanych nowych przedmiotów, tym jesteśmy bliżej zasady 3R. Na pewno do naszych „dzieł” przydadzą się takie narzędzia jak:

- nożyczki,
- kleje (do papieru, do sklejanie różnych materiałów),
- nożyk kreślarski,
- igły i nici,
- pędzelki.

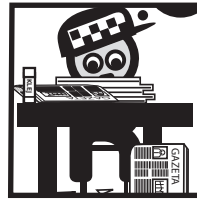
Na kolejnej stronie przedstawiamy wykonanie przykładowych prezentów „z niczego”.

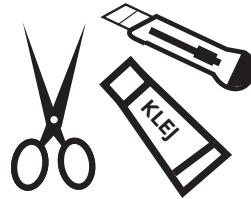
stara płyta CD

Kawałek
tektury

Skrawek papieru
po prezencie
(plakat)

Skrawek papieru
po prezencie

